

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Dějiny a přítomnost misí v jednotlivých světadílech

Bakalářská práce

Vedoucí: Mgr. Monika Měrotská

Autor: Magdalena Lebarová, DiS.

Datum odevzdání práce: 17. 8. 2009

ABSTRAKT

Dějiny a přítomnost misí v jednotlivých světadílech

Autorka se v teoretické části práce zabývá stručným popisem dějin světových misí. Dále navazuje na vznik, historii a současné působení řeholní Společnosti sv. Františka Saleského (salesiánů) ve světě. Pokračuje popisem jejich výchovného stylu, zaměřuje se taktéž na cíle salesiánské výchovy. Další kapitoly zahrnují historii a současné působení salesiánů v České republice. Následuje kapitola, která popisuje dobrovolnictví obecně, na níž navazuje kapitola o dobrovolnictví salesiánském. Cagliari – salesiánský voluntariát se poté stává stěžejním tématem této bakalářské práce. Autorka se podrobněji zmiňuje o salesiánském dobrovolnictví a o jednotlivých místech (misiích), kde salesiánská dobrovolná služba probíhá.

V praktické části se autorka zaměřuje na zhodnocení salesiánského voluntariátu Cagliari z úst samotných dobrovolníků, kteří se jej zúčastnili. K výzkumu je připojen také polostrukturovaný rozhovor s koordinátorkou téhož programu. Při realizaci v pořadí druhého cíle (zpracovat zkušenosti, připomínky a doporučení náhodně vybraných dobrovolníků, kteří se zúčastnili salesiánských misí ve světě), který si autorka stanovila, byl zvolen kvalitativní typ výzkumu, metoda dotazování a technika polostrukturovaného rozhovoru s dobrovolníky (s koordinátorkou). Výzkum je rozdělen do několika kapitol, které popisují motivaci dobrovolníků, jejich předchozí zkušenosti s podobnou prací, zhodnocení přípravy na voluntariát a následně celého pobytu dobrovolné služby. Dále ve výzkumu dobrovolníci uvádějí pozitiva a negativa absolvovaného pobytu, hodnotí období po příletu do ČR a v posledku také celý program Cagliari.

Výstup z výzkumu nabízí celkové zhodnocení dobrovolné služby v zahraničí z úst samotných dobrovolníků, dále slouží jako zpětná vazba pro koordinátory a organizátory salesiánského voluntariátu, obsahuje cenné připomínky dobrovolníků pro jejich následovníky a slouží jako informativní materiál pro širokou veřejnost, zajímající se o danou problematiku.

ABSTRACT

History and Presence of Missions across Continents

In the theoretical part of the thesis, the author describes briefly the history of world missions. She then proceeds to give an account of the origin, history and current activities of the oblate Society of St. Francis de Sales (the Salesians) in the world and continues with description of their educational system focusing also on the objectives of Salesian education. Several chapters portray the history and current activities of the Salesians in the Czech republic. A chapter describing volunteering in general is followed by a chapter on Salesian volunteering, with Cagliari – the Salesian voluntary service – being the pivotal topic of this bachelor thesis. The author provides a more detailed account of Salesian volunteering and of individual locations (missions) where Salesian voluntary service is organised.

In the practical part, focus is given to oral assessment of the Cagliari Salesian voluntary service by volunteers – participants in the programme. Also, the research contains a semi-structured interview with the programme coordinator. Qualitative research, interview method and semi-structured interview with volunteers (coordinator) have been employed in accomplishing the latter objective set by the author (to elaborate upon the experience, comments and recommendations from a random selection of volunteers on Salesian missions across the world). The research breaks into several chapters describing volunteers' motivation, their previous experience with similar work, assessment of the preparation for voluntary service and the entire voluntary service term. As part of the research, volunteers note positive and negative aspects of the service term, consider the period following their return to the Czech republic and, finally, the overall Cagliari programme.

The research results offer overall evaluation of voluntary service abroad by volunteers, provide feedback for coordinators and organisers of the Salesian voluntary service programme, contain valuable comments from volunteers for their followers and work as a source of information for the general public interested in these issues.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dějiny a přítomnost misí v jednotlivých světadílech vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

.....

Podpis studenta

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. SOUČASNÝ STAV	9
1.1 Historie světových misí.....	9
1.1.1 Základní pojmy.....	9
1.1.2 Období první – Starověk světových misí.....	9
1.1.3 Období druhé – Misijní činnost ve středověku.....	10
1.1.4 Období třetí – Novověk světových misí.....	12
1.1.4.1 Náboženský život v době po Tridentském koncilu.....	12
1.1.4.2 Misijní činnost v Americe.....	13
1.1.4.3 Misijní činnost v Asii.....	14
1.1.4.4 Hlásání evangelia v Africe.....	16
1.1.4.5 Hlásání evangelia v době osvícenství.....	17
1.1.5 Období čtvrté – Nejnovější věk světových misí.....	17
1.1.5.1 Hlásání evangelia v současném světě.....	17
1.2 Salesiáni a jejich misie ve světě.....	18
1.2.1 Vznik a počátek působení salesiánů.....	18
1.2.2 Historie salesiánských misí.....	19
1.2.3 Salesiáni v současném světě.....	20
1.3 Salesiáni a jejich výchovný styl.....	21
1.3.1 Salesiánský výchovný styl.....	21
1.3.2 Základní pilíře současného „preventivního systému“ salesiánů.....	23
1.3.3 Cíle salesiánské výchovy.....	24
1.4 Salesiáni v ČR.....	25
1.4.1 Salesiánské dílo v České republice - historie.....	25
1.4.2 Salesiánská díla v ČR – současnost, Oblasti působení salesiánů.....	27
1.5 Dobrovolnictví.....	32
1.5.1 Základní pojmy.....	32
1.5.2 Charakteristické oblasti dobrovolnictví.....	33
1.6 Salesiánská dobrovolná služba.....	33
1.6.1 Historie salesiánské dobrovolné služby.....	33
1.6.2 Cagliari – salesiánský voluntariát.....	34
1.6.3 Dobrovolná služba v České republice.....	35
1.6.4 Dobrovolná služba v zahraničí – stálí partneři.....	37
1.6.4.1 Bulharsko.....	37
1.6.4.2 Indie.....	39
1.6.4.3 Demokratická republika Kongo.....	40
1.6.4.4 Mexiko.....	41
1.6.4.5 Německo.....	43

1.6.4.6	Zambie	45
1.6.5	Dobrovolná služba v zahraničí – další partneři	45
1.6.7	Dobrovolník v programu Cagliari	46
1.6.7.1	Předpoklady a požadavky na dobrovolníka	46
1.6.7.2	Finanční předpoklady dobrovolné služby	47
1.6.7.3	Příprava dobrovolníků	47
2.	CÍL PRÁCE	49
3.	METODIKA	50
3.1	Použité metody a techniky sběru dat	50
3.2	Charakteristika zkoumaného souboru	50
3.3	Realizace výzkumu	51
4.	VÝSLEDKY	52
4.1	Analýza polostrukturovaných rozhovorů s dobrovolníky	52
4.1.1	Motivace dobrovolníků k dobrovolné službě	52
4.1.2	Předchozí zkušenosti s prací s lidmi, s dobrovolnictvím	54
4.1.3	Hodnocení přípravy na dobrovolnou službu; zpětná vazba pro koordinátory	55
4.1.4	Hodnocení počátku dobrovolné služby v zahraničí	57
4.1.5	Pobyt a jeho náročnost	61
4.1.6	Zda dobrovolníci svého pobytu litovali či ne.	64
4.1.7	Celkové hodnocení dobrovolné služby v zahraničí; pozitiva a negativa absolvovaného pobytu	65
4.1.8	Jak se odvíjely dny po příletu domů; pocity a hodnocení	70
4.1.9	Zda dobrovolníci doporučují dobrovolnou službu	75
4.1.10	Přání zopakovat si dobrovolnou službu	76
4.1.11	Doporučení dobrovolníků pro jejich nástupce	77
4.1.12	Celkové hodnocení programu Cagliari	80
4.2	Záznam polostrukturovaného rozhovoru s koordinátorkou programu Cagliari – salesiánského voluntariátu	81
5.	DISKUZE	86
6.	ZÁVĚR	90
7.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	92
8.	KLÍČOVÁ SLOVA	97
9.	PŘÍLOHY	98

ÚVOD

Co si představíme, zmíní-li se slovo „misie“? Možná si někdo vybaví film „Misie“ (režie Roland Joffé, Velká Británie 1986), který zachycuje těžký úděl misionářů působících v odlehlých oblastech jihoamerického pralesa. Misionáři měli za úkol šířit křesťanskou víru obyvatelům nově objevených částí světa. Většinou do těchto oblastí přinášeli také vzdělanost, kulturu a technický pokrok. Často se rovněž stávali obránci domorodých obyvatel proti zvlí mocných kolonizátorů, nárokujejících si jak dobyté území, tak právo rozhodovat o životech tamních obyvatel. Všechny tyto rozměry misionářské činnosti zachycuje právě již výše zmiňovaný film.

Protože mě zmíněné téma zajímá, rozhodla jsem se, že se jej pokusím alespoň zhruba zpracovat v této bakalářské práci. Téma je samo o sobě velmi rozsáhlé a hodilo by se spíše pro napsání práce diplomové. Usoudila jsem, že bude lépe jej specifikovat a vybrat si jednu konkrétní řeholní komunitu, která se misiím věnuje. Má volba padla na Společnost sv. Františka Saleského, tedy salesiány, neboť jsem v Salesiánském středisku mládeže v Českých Budějovicích sama našla zázemí a podporu.

Prostřednictvím této práce bych chtěla poukázat na činnost salesiánů jak ve světě, tak v České republice a na fungování dobrovolnického programu Cagliero, který má pod záštitou Salesiánská asociace Dona Boska. Myslím si, že prostřednictvím rozsáhlé činnosti této řeholní společnosti a dalších členů salesiánské rodiny, se salesiáni snaží přiblížit mnoha mladým lidem a dětem v různých sociálních podmínkách, především pak těm, kteří jsou nějakým způsobem vyřazení z „normálního fungování“ v naší společnosti a to ne vždy vlastní vinou.

Myšlenka dobrovolnictví mě již v minulosti velice oslovovala a myslím si, že by jí bylo třeba v našem „sociálním“ státě stále více realizovat. Zahrnuje totiž v sobě mnohem více, než jen „zadarmo někde pomáhat“, jak může spoustu lidí napadnout a možná i odradit. V praktické části této práce se budu věnovat zhodnocení konkrétního salesiánského dobrovolnického programu Cagliero z úst samotných dobrovolníků.

Misie, salesiáni i dobrovolnictví mají mnoho společného. Pokud někoho jedno z těchto témat alespoň trochu zaujalo, může se podívat na následující řádky.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Historie světových misí

1.1.1 Základní pojmy

Jak uvádí autor Kmeřko (8), latinské slovo **missio**, znamená v překladu **poslání**. Toto slovo je převzato od slovesa mittere, tedy posílat. S výrazem se setkáváme také v Bibli, v Novém Zákoně, kdy Ježíš **posílá** apoštoly: „*Jako mne poslal Otec, tak já posílám vás*“ (J, 20, 21) (1). Latinský výraz „**missio**“ se ujal nejen v církevním životě, ale také v obecné mluvě, kdy hovoříme například o politické, vědecké nebo vojenské misi. V užším slova smyslu v církevním zákoně slovo misie (missio) znamená udělení zvláštní pravomoci kázat slovo Boží. Známý je také výraz lidové neboli vnitřní misie, jejichž prostřednictvím se obnovuje mravní život v určité farnosti. Světové poslání misí se zakládá na Ježíšových slovech, která pronesl ke svým učedníkům: „*Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen; kdo však neuvěří, bude odsouzen.*“ (Mar, 16, 15, 16) (1). Tedy na závěr, svaté misie jsou činností Církve svaté, které se konají k rozšíření katolické víry mezi pohany. (8)

Podle Kmeřka dělíme dějiny světových misí na čtyři období. První období začíná založením Církve a trvá do začátku středověku (33 – 313). Druhé období popisuje misie v dobách středověku (313 – 1492). Třetí se zabývá misemi od konce středověku do roku 1800. Čtvrté zahrnuje misijní dějiny od roku 1800 po současnost. (8)

1.1.2 Období první – Starověk světových misí

Toto období začíná Ježíšovým nanebevstoupením, které popisuje evangelista Lukáš ve Skutcích apoštolů. Apoštolové, spolu s Marií, po Ježíšově nanebevstoupení setrvali v modlitbách a očekávali příchod Ducha svatého Utěšitele, kterého jim Ježíš přislíbil. Desátý den po nanebevstoupení na ně sestoupil v podobě ohnivých jazyků a tímto dnem se

také rodí prvotní Církev v Jeruzalémě (Skutky 2, 1-4) **(8)**. Stejným dnem také začíná misijní činnost apoštolů (první náboženská obec v Jeruzalémě vzniká kolem r.30 nebo 33) **(7)**. O mimořádnou misijní činnost se zasloužil také sv. Pavel, apoštol národů. Pavel (Šavel) byl původně fanatickým farizejem, zuřivým odpůrcem a pronásledovatelem křesťanů. Po svém zázračném obrácení na cestě do Damašku se stal nejhodlivějším apoštolem Církve. K jeho misijní činnosti mu také dopomohlo to, že znal dokonale řečtinu a helénskou kulturu. Podle skutků apoštolských rozeznáváme jeho tři misijní cesty. **(8)** Po obrácení Šavla (Pavla) následuje kolem roku 45 – 48 jeho první misijní cesta na Kypr, do Antiochie v Pizídii a do Lystry. Druhá misijní cesta (49-52) směřovala do Frýgie, Galácie, Efezu, Korinta, Filip, Soluňe a Atén. Třetí misijní cesta Pavlova se uskutečnila v letech (53 – 57) a sice do Galácie, Frýgie, Efezu, Korinta a Makedonie. **(7)** Období prvotní Církve končí smrtí posledního z Ježíšových učedníků Jana jak uvádí Kmeřko. **(8)**

V prvních třech staletích se křesťanství šířilo zejména na východě, kde podle dnešních odhadů žilo asi 22 milionů křesťanů, kdežto na západě pouze 5-6 milionů. Šíření víry probíhalo spíše ve městech než na venkově a nemělo ještě ucelenou organizaci. Až do Konstantinova míru byla církev pronásledována. Roku 313 Konstantin I. Veliký zrovnoprávnil křesťanství s ostatními náboženstvími v Římské říši (Edikt milánský) a tím pádem císaři i celá říše přijali křesťanskou víru, církev hlásala radostnou zvěst i za hranicemi jejího území. Po pádu západořímské říše rozšířila svoje působení i mezi barbarskými národy. Další šíření křesťanství v Evropě je spojováno se stěhováním národů (jako první na scéně byli Germáni a Slované). Po obratu císaře Konstantina se církev začala jevit jako pevně organizovaný celek, který vytvořil již své základní instituce. **(7, 9)**

1.1.3 Období druhé – Misijní činnost ve středověku

Ve středověku bylo svět považován za zcela křesťanský a společnost byla přísně rozdělena do „řádů“ – vrstev neboli „stavů“. Tyto výrazy se nevztahovaly pouze na šlechtu, kněžstvo a měšťanstvo, ale byly rozšířeny např. na osoby ve „stavu“ manželském nebo „řád“ hříšníků. Takovýmto hierarchickým způsobem byla uspořádána celá středověká

společnost. Za jeden z těchto stavů bylo pokládáno i služebné kněžstvo. Kněžstvo mělo právo udílet svátosti a kázat. (Právo kázat patřilo původně pouze biskupovi.) Právo kázat ovšem často zůstávalo opomíjeno, protože v tehdejší době byl svět považován za zcela, tedy dostatečně, křesťanský. Z toho důvodu, po tzv. zlatém věku scholastiky, došlo k všeobecnému úpadku misionářského poslání kněze, tedy hlásání Božího slova jak uvádí Němec. (9)

V následujících staletích (14. a 15. století) se situace v této oblasti ještě více zhoršila díky silnému protikřesťanskému duchu renesance. Byl neustále kladen důraz na vše pozemské a pomíjivé a tento způsob chápání pronikl i na papežské a biskupské dvory a do kněžského způsobu života. Kněžství v tomto období ztrácelo svůj původní význam a smysl a to podle všeho také způsobilo všeobecnou náboženskou bídu. Tohoto stavu pak využili reformátoři, aby zcela znehodnotili pojem hierarchického kněžství. Novou kapitolou během tohoto období je zakládání žebravých řádů (počátkem 13. století). Tyto řády poskytovaly v církevních službách skutečnou pomoc. Členové řádů všude kázali a konali lidové pobožnosti zvláště ve městech. Bohužel z toho často vznikala nedorozumění a soupeření mezi světským kněžstvem a mnišskými řády. Nejdůležitější věci v církevních úřadech a službách se staly příjmy a obročí, tedy důchody spojené s církevním úřadem. Proto se snad i většina lidí rozhodovala pro kněžství právě z tohoto důvodu, tedy pro materiální a existenční zabezpečení. Protože ani biskupové nevyžadovali po kandidátech kněžství důkladné teologické vzdělání, honba za majetkem se stala příčinou úpadku kněžství v době před protestantskou reformací. V církvi byla nutná reforma, kterou přinesl až Tridentský koncil, který jasně definoval pojem kněze, způsob jeho formace a základní úkoly. Přesto se ani v Tridentském koncilu příliš nezdůrazňuje služba slova, tedy kázání a na náboženský život věřících se pohlíželo spíše z hlediska právního a správního. Výsledkem se stal jistý formalismus, tedy ulpívání na vnější stránce věci, bez brání zřetele na vnitřní obsah nebo dopad. (9, 12)

Metody hlásání evangelia v misiích

Způsob misijní činnosti Církve se v tomto období částečně lišil od hlásání evangelia v předchozím období, jak popisuje Kmeťko. Ve starověku byl každý křesťan považován za misionáře v oblasti svého působení. Nyní byli misionáři úředně pověřeni z Říma nebo z některého kláštera jít kázat určitému pohanskému národu. Předmětem misijní činnosti se ve středověku stávají stěhující se barbarské a nekulturní národy, které měly původ germánský a slovanský. Misionáři se snažili zpravidla získat panovníky, kteří pak svým příkladem přitáhli celý národ, ovšem nezřídka Církví nedovoleným způsobem a za použití násilí. Do konce 14. století byly všechny evropské národy obrácené na křesťanství. **(8)**

1.1.4 Období třetí – Novověk světových misii

1.1.4.1 Náboženský život v době po Tridentském koncilu

V době po Tridentském koncilu (19. ekumenický koncil svolal papež Pavel III.; konal se v letech 1545 – 1563 ve třech etapách) **(7)** církve zastavila šíření bludů, obhájila pravověrnost víry a nastolila smysl pro kázeň. O to, aby vše zmíněné proniklo do vnitřního života lidí, se starali biskupové i kněží. Např. v Itálii vynaložil v tomto směru nejvíce úsilí sv. Karel Boromejský (1538-84). Velmi důležitou úlohu sehrály také řeholní řády, které přispěli k obnově náboženského života zejména zakládáním kolejí (jezuité), kazatelskou činností a lidovými misemi (hlavně kapucíni), různými druhy duchovní a kulturní činnosti (sv. Filip Neri). Z tohoto období známe mnoho svatých, kteří dokazují to, že církve vykazovala v době po Tridentském koncilu velikou životnost jak popisuje Němec. **(9)**

Metody hlásání evangelia v misiích

Koncem 15. století neznalo křesťanské zjevení ještě mnoho národů, rozptýlených po celém světě. Buly Alexandra VI. rozdělily země, které nepoznaly křesťanskou víru, mezi dva státy, které je objevily, mezi Španělsko a Portugalsko. Bula z roku 1493 vytýčila hraniční čáru sto mil západně od Azorských ostrovů, a tak oblasti na západ od ní připadly Španělsku a na východ Portugalsku. Tyto země získaly nové oblasti spolu se závazkem, že v nich budou šířit křesťanskou víru, posílat misionáře a stavět kostely. **(9)**

1.1.4.2 Misijní činnost v Americe

Vzápětí za španělskými objeviteli, přistáli v r. 1502 v Americe misionáři. V nových zemích hlásali evangelium františkáni, dominikáni a augustiniáni. V roce 1572 se k nim přidali jezuité. Misionáři nejraději hlásali víru napřed dětem a mládeži a získávali tak nové vyznavače. Domorodci jako celek se k misionářům stavěli pasivně a netečně, přičemž misionáři si tento postoj vysvětlovali jako projev veliké politické a náboženské nezralosti. Po pravdě šlo pouze o přetvářku, která byla vynucená strachem, nedůvěrou a nepřátelstvím ze strany domorodců. Metody, kterými misionáři působili nejdříve v Jižní a brzy poté v Severní Americe, přinesli jen částečné a povrchní výsledky. K tomu všemu zde působil režim, který zaváděli noví kolonizátoři. Na jedné straně misionáři připravovali domorodce na křest a učili je základním křesťanským pravdám, na straně druhé je kolonizátoři (Španělé) nutili, aby pro ně zadarmo pracovali a uplatňovali přitom i násilí a krutosti. Domorodci viděli v křesťanství ztrátu dřívější svobody. Největším bojovníkem za svobodu a lidská práva utlačovaných Indiánů se stal dominikán Bartoloměj Las Casas, zvaný „apoštol Indiánů“. Ten se zasloužil o vynesení zákonů na ochranu Indiánů. Jako misionář neúnavně pracoval v Peru, Nicaragui a v Mexiku. **(8, 9)**

V oblastech Jižní Ameriky se objevila i horlivá a činorodá církev, mezi níž, jakožto nejpůvodnější a nejúčinnější, patřila republika Indiánů Guarani, která byla založena jezuitou. Guarani tvořili nejpočetnější skupinu v Jižní Americe. První vesnice (redukce), zvaná

Loreto, byla založena r. 1610 na řece Paraná, v níž žilo 200 pokřtěných rodin. Protože jezuité zaručovali svobodu, původní jádro vzrostlo i na obyvatele sousedních vesnic. Tak postupně vznikla druhá redukce a postupně mnoho dalších. Jakmile byla některá redukce založena, jezuité pro ni opatřili chovná zvířata, aby měla hospodářskou nezávislost. Též pomáhali zvyšovat úrodnost půdy, dovážením jakostních semen. Ačkoliv redukce byly velmi krásnou stránkou misijní činnosti, představovaly pouze malou část toho, co misionáři dokázali v ostatních částech Ameriky. Kdyby nebylo lidské krutosti Španělů, kteří tak znemožňovali šíření víry, byly by se redukce rozšířily a vytvořily v Jižní Americe celé křesťanské státy. **(8, 9)**

1.1.4.3 Misijní činnost v Asii

- **Čína**

V roce 1556, kdy Portugalci obsadili ostrov Gozan (naproti Číně) a založili zde město Makao, snažili se misionáři odtud proniknout do Číny. Velice významným misionářem v Číně se stal Matouš Ricci, který prosazoval metodu jezuity Roberta de Nobili. Misijní metoda byla založena na přizpůsobení se zvykům a tradicím místních obyvatel, které se nestavěly na odpor křesťanství. Přesto čínské obřady vyvolaly v Církvi mnoho dlouhých sporů, které si vyžádaly přímý zásah ze strany papežů. Tato otázka obsahovala dva nejožehavější body: 1) užívání některých čínských výrazů pro označení křesťanského Boha; 2) úcta, kterou Číňané vzdávali Konfuciovcům, předkům a zemřelým jak uvádí Kmeťko i Němec. **(8, 9)**

Od roku 1584 byli jezuité jedinými misionáři v Číně. Později v roce 1631 přišli první dominikáni a posléze i františkáni. V roce 1665 vypuklo v Číně pronásledování křesťanů a misionáři byli vyhnáni z Pekingu a společně deportováni na pět let do Kantonu. Celý misionářský úkol byl ztěžován nejrůznějšími obtížemi. Kromě jiných to byla také velká vzdálenost od Číny a naprosto odlišné společenské a kulturní prostředí v této zemi. **(8, 9)**

- **Indie – otázka malabarských obřadů**

Největší překážkou šíření křesťanství v Indii bylo rozdělení místního obyvatelstva na kasty (třídy). Díky tomuto rozdělení nebyl dovolen styk přívrženců jedné kasty s ostatními. První křesťané v Indii patřili do kasty nejnížší a nejvíce opovrhované. Vyšší třídy pak na ně hleděli s opovržením. V tomto období vystupují do popředí některé postavy misionářů např. toskánský jezuita Robert De Nobili, který zahájil systém, který byl ve své podstatě zdravý a moderní, tzv. přizpůsobení. Robert De Nobili chtěl dokázat také vyšším třídám tehdejší společnosti, že křesťanství není náboženstvím pouze té nejnížší kasty. Jezuité se nesnažili zničit a popírat místní zvyklosti a jejich kladné rysy, ale starali se o to, aby je prostřednictvím víry pozvedali a zjemňovali. Ačkoliv tato metoda způsobila jezuitům mnoho obtíží a hořkosti, spočívá v ní tajemství úspěchu při hlásání evangelia. **(8, 9)**

Pod názvem malabarské obřady se označují opatření a obřady, zavedené během 17. století do katolických misí v jižní Indii. Tato opatření a obřady zaváděli sami misionáři a byl to z jejich strany pokus „přizpůsobit“ křesťanský život lidem v zcela odlišné zemi. Protože však nastaly pochybnosti a rozpaky i mezi těmi, kteří se snažili je zavést, musel nakonec zasáhnout Řím. Z hlediska moderních historiků misionáři v zemích Dálného východu přicházeli do styku s národy, kteří měli velmi staré kulturní tradice. Nebylo proto možné, aby je Církev při prvních stycích odsoudila, ale ani aby je převzala bez jakýchkoliv výhrad. Důležité bylo rozumné přizpůsobování, přičemž se nemohla měnit podstata křesťanského náboženství. Rozepře o obřadech s nedůstojnými okolnostmi, které je doprovázely, těžce poškozovaly misijní činnost v Indii. V důsledku dalších okolností (zrušení Tovaryšstva Ježíšova; úpadek portugalské koloniální moci, kterou vystřídali protestantské země Anglie a Holandsko) nastal katastrofální úpadek misí na Dálném Východě v 18. století. O problému obřadů dosud stále ještě chybí dostatek historických podkladů. Proto není možné stanovit oprávněný a vyvážený celkový historický pohled a hodnocení jak uvádí Němec. **(9)**

1.1.4.4 Hlásání evangelia v Africe

Zdá se, že prvními bělochy, kteří sice nepravidelně navštěvovali západní africké pobřeží, byli tzv. „Normani“ za Karla V. Spolu s nimi přišli do Afriky také kaplani, kteří už tehdy slavili na pobřeží bohoslužby a možná došlo i k prvním pokusům o hlásání evangelia. Tedy hlásání evangelia na západě Afriky začalo už v 15. století. Kolem poloviny 15. století, vstupují na africkou půdu Portugalci. Prvotním cílem Portugalců bylo objevit novou cestu pro dopravu exotického koření z Indie, když se mohamedáni zmocnili trasy staré, a tak bylo nutné obeplout Afriku. Prvotní cíl byl tedy obchodní a z něho vzrostly cíle další. Misionářská činnost byla zahájena nejprve na ostrovech. V roce 1462 svěčil papež Pius II. františkánům misie v Guinei (dnešní Senegal), v Gambii, v Casamance a v Guinei Bissau. Ostrov S. Tomé byl v té době hlavním opěrným bodem portugalské kolonizace v západní Africe. Papež Pavel III. zde zřídil biskupství, jehož pravomoc se vztahovala i na Kongo a Angolu (tyto státy byly též portugalskými koloniemi). Zde se misiím dařilo nejvíce. Misijní činnost později, třebaže měla dobré předpoklady, nedosáhla očekávané úspěchy, neboť se domorodci nedokázali zbavit svých hluboce zakořeněných zvyklostí. **(8, 9)**

Na východoafrickém pobřeží byla situace obtížnější. Bylo to z toho důvodu, že tu arabští obchodníci rozšiřovali islám. Prvním průkopníkem evangelizace byl jezuita Goncalo da Silveria, který zde přistál v roce 1560. Ačkoliv se misijní činnost začala nečekaně rozvíjet, byla velmi nebezpečná a dařila se jen přechodně. O další hlásání evangelia se postarali dva dominikáni v Mozambiku, poté také jezuité. Severněji, v Mombase a Malindi pracovali augustiniáni atd. **(8, 9)**

Pokud bychom chtěli shrnout tuto kapitolu, počátky misionářských snah v Africe splývali s prvními portugalskými objevy v těchto oblastech. Tato první vlna se však setkala převážně s neúspěchem. Nové, úspěšnější evangelizační období v Africe začalo až ve druhé polovině 19. století. Přestože bylo přineseno mnoho obětí, nechyběl ani dostatek významných úspěchů. **(9)**

1.1.4.5 Hlásání evangelia v době osvícenství

Po Tridentském koncili vyšla církev značně posílená a reorganizovaná. Od 18. tzv. „osvíceného“ století se lidé snažili rozšířit oblast svého zkoumání na všechny oblasti života. Osvícenství nepochybně ovlivnilo vztahy mezi církví a státem v průběhu celého 18. století. Konkrétním a přímým následkem osvícenských teorií se stala Velká francouzská revoluce. Revoluce se ve vztahu k církvi na počátku nejevila jako nepřátelská, ovšem na jejím konci vyústila v absolutní nepřátelství a v pokus zcela vymístit křesťanství ve Francii. (9)

1.1.5 Období čtvrté – Nejnovější věk světových misí

1.1.5.1 Hlásání evangelia v současném světě

Od doby po francouzské revoluci mluvíme o dějinách církve v současném světě. Počátkem 19. století bylo jasné, že se ve světě cosi mění, a tak církev musela čelit této nové situaci ze svého vlastního hlediska. Mimo jiné bylo potřeba najít nový způsob života a nové metody zvláště v pastorační péči a při hlásání evangelia v zámořských oblastech jak uvádí Němec. (9)

Stav misí na počátku 19. století předkládal smutný obraz. Největší škodu způsobilo zrušení jezuitského řádu papežem Klementem XIV. v roce 1773 (7), který svou horlivostí i počtem vynikal ve všech světadílech. Francouzská revoluce a s ní spojená sekularizace (zesvětštění, vyvlastnění církevního majetku (13)) zbavila Církev v mnoha státech hmotných prostředků, které byly nutné k podpoře misí. (8)

Po určitém úpadku se v dalších desetiletích vyvinula velmi živá a plodná misijní činnost, kterou nikdo nečekal. Mezi příčiny rozkvětu misí patří nové vynálezy (železnice, paroplavba), které umožnily rychlejší propojení se světem a s dalekými krajinami. Dále vynálezy jako telegraf, kino, rádio atd. byly také použity ve prospěch misí po celém světě. Druhá podstatná příčina spočívala ve velké starosti a horlivosti papežů o misie. Papež Pius VII. obnovil v roce 1814 jezuitský řád, který měl v minulosti největší zásluhy na šíření

víry. Papež Pius XI. (1922 – 1939) se nazývá „papežem misijním“ tím, že se zasloužil o prohloubení a rozšíření misijního programu svých předchůdců. Další příčinou rozkvětu misíí bylo svědomité plnění misijních povinností ze stran kněží a biskupů tím, že poslušně následovali nařízení papeže. Také řeholní řády přispěly významnou měrou k šíření víry tak, jako již v minulých dobách. Významným moderním prostředkem k šíření víry je tisk, který obeznamuje mnoho čtenatelů o nových misijních událostech, upozorňuje na jejich povinnosti a povzbuzuje k misijní horlivosti zejména laiky, jak uvádí Kmet'ko. **(8)**

1.2 Salesiáni a jejich misie ve světě

1.2.1 Vznik a počátek působení salesiánů

Zakladatelem salesiánů byl italský kněz Giovanni (Jan) Bosco, který se narodil v roce 1815 v Turíně v Itálii v chudé rolnické rodině. Už od dětství cítil, že je povolán k tomu, aby věnoval svůj život mládeži. V tomto duchu jej také ovlivnil sen, který měl v dětství a který poté směřoval jeho další kroky. Přestože žil ve velice chudé rodině, odhodlal se, že vystuduje na kněze, což se mu po dlouhých letech dřiny a odříkání opravdu podařilo. Když se stal mladým knězem v Turíně, vložil všechny své schopnosti do práce s opuštěnou a mravně ohroženou mládeží. **(3)**

Za počátek salesiánského díla je považováno datum 8. prosince 1841, kdy se mladý kněz Giovanni (Jan) Bosco ujímá chlapce Bartolomea, kterého kostelník vyhnal z kostela. Po pozvání chlapce na katechismus přichází Bartolomeo se svými osmi kamarády. Během několika let se kolem Dona Bosca shromáždí přes 500 chlapců, kteří u něj nacházejí domov, vzdělání, prostor pro hru a zábavu, ale také místo, kde mohou rozvinout duchovní život ve víře. Tímto způsobem vznikla tzv. první oratoř, která sídlila v turínské čtvrti Valdocco (tzv. „valdocká oratoř“). **Oratoř** je místem, kde se děti mohou scházet k pravidelné sportovní a zábavné činnosti za aktivní spoluúčasti vychovatelů. **(11)**

Tím, že Don Bosco sám pocházel z velmi nuzných podmínek měl pochopení také pro ty nejchudší. Byli to chlapci, kteří přicházeli do Turína za prací, kteří však často bydleli v ubohých podkrovních nebo sklepních podnájmech. Chlapci byli zaměstnáváni v podmínkách, které umožňovaly jejich vykořisťování, aniž by se jich někdo zastal. Jejich zastáncem se tedy stal Don Bosco, který později dostal uznání nejen na poli církevním, ale i na poli světském v prostředí tehdejší vládnoucí třídy, která nebyla církvi příliš nakloněna jak uvádí Kaplánek a Váňová. **(11)**

Don Bosco věnoval celý svůj život mladým ve spojení se svou kněžskou službou a výchovnou činností. **(4)** Když na rozrůstající se oratoř nestačil sám, obklopoval se stejně smýšlejícími kněžími a laiky a ze svých chudých chlapců vytvořil Společnost svatého Františka Saleského (švýcarský světec „lidové zbožnosti“ z přelomu 16. a 17. století), odtud také zjednodušený název členů organizace – salesiáni. Společně s Marií Dominikou Mazzarellovou založil Kongregaci Dcer Panny Marie Pomocnice, která měla obdobné výchovné poslání pro dívky. Členky kongregace bývají označovány také jako sestry salesiánky, ačkoliv je toto označení nepřesné. Další spolupracovníci, přátelé a dobrodinci jsou shromáždění ve Sdružení salesiánských spolupracovníků. Tedy pokračování své práce svěřil do rukou třem větvím salesiánské rodiny Společnosti sv. Františka Saleského (1859), Institutu Dcer Panny Marie Pomocnice (1872) a Sdružení salesiánských spolupracovníků (1876). Tajemství jeho úspěchu tkvělo ve vytvořeném preventivním systému, který byl založen na rozumu, laskavosti a náboženství. Po smrti Dona Bosca (1888) se jeho dílo rychle rozšířilo po celém světě. **(3, 11)** Dnes působí salesiáni ve 128 zemích světa. **(28)**

1.2.2 Historie salesiánských misí

Po roce 1870, ještě za života Jana Boska, začali mít o jeho výchovné dílo zájem již v zámoří. Sám Don Bosko měl sny o misiích, o kterých rád vyprávěl a vybízel své žáky k spolupráci. První výprava salesiánských misionářů, na přání italských emigrantů, se uskutečnila do **Jižní Ameriky** pod vedením Jana Cagliera. Misionáři připluli do Buenos

Aires (Argentina) v roce 1875. Přesně po roce následovala druhá misionářská výprava (1876) salesiánů tamtéž a následně i třetí (1877), během níž dorazily do Argentiny také řeholní sestry Kongregace Dcer Panny Marie Pomocnice, které vedla sestra Angela Vallese. Brzy poté následovaly misionářské výpravy do dalších států Jižní Ameriky (Uruguay – 1876, Brazílie – 1883, Chile a Ohňová země, Ekvádor, Kolumbie – 1890, Peru – 1891, Venezuela – 1896, Bolívie – 1896, Paraguay – 1896). **(48)** Během dalších třiceti let, se salesiáni rozprostřeli a pracovali po většině států amerického kontinentu (Spojené státy americké – 1897, Kanada – 1959, Střední Amerika – 1897, Antily – 1897, Mexiko – 1892, Haiti – 1939). **(48, 49)**

Do **Asie** zvala salesiány zejména Čína a Indie. Zde dílo Jana Boska začalo v roce 1906. Bohužel v Číně politický vývoj růst salesiánského díla zastavil (naplno žije zatím v Hong Kongu a Macau), oproti tomu v Indii se obdivuhodně rozvinulo.

V **Evropě** začíná salesiánské dílo již za života Dona Boska. Do českých zemí přicházejí již v roce 1927 (Fryšták), do některých zemí bývalého Sovětského svazu mohou vstoupit až po roce 1990.

Misijní salesiánské dílo v **Africe** začíná v roce 1978 prostřednictvím projektu „**Projekt Afrika**“, kdy na kontinent přicházejí salesiáni z celého světa. Nyní pracují téměř ve všech zemích afrického kontinentu, kromě části Sahary.

Ve stejném období, kdy se rozvíjí salesiánské misie v Africe, začínají také misie v **Oceánii**. **(49)**

1.2.3 Salesiáni v současném světě

Salesiáni Dona Boska jsou mezinárodní organizací řeholníků působící po celém světě, kteří zasvětili celý svůj život službě mladým lidem a to zejména těm, kteří jsou chudí a různým způsobem znevýhodnění. Působí ve 128 státech světa. **(28)**

Salesiáni ve světě jsou rozděleni do 8 oblastí. Jedná se o následující: Africa – Madagaskar, America South Cone, East Asia – Oceania, South Asia, North Europe, West Europe, Interamerica, Italy Middle East. **(29)**

Každá z oblastí je rozdělena do jednotlivých provincií. Naše provincie, tedy Provincie Česká republika se nachází v oblasti North Europe. Celkový počet provincií oblasti „Severní Evropa“ je 15, patří mezi ně provincie v Rakousku, Belgii, České republice, Chorvatsku, Provincie Východní Evropa se sídlem v Moskvě, Velké Británii, Německu, Irsku, čtyři provincie jsou v Polsku, dále na Slovensku, ve Slovinsku a v Maďarsku. Kromě provincií jsou zde celkem ještě dvě delegace („místo přenesené moci, působnosti“ **(14)**) v Holandsku, která patří pod provincii Belgium North (Belgie Sever) a na Ukrajině, která spadá pod provincii Eastern Europe (Východní Evropa se sídlem v Moskvě). Celkový počet zemí, které zmíněná provincie zahrnuje je 25. *Informace jsou z roku 2007. (30)*

Pokud bychom chtěli mít přehled i o dalších oblastech působení salesiánů, vyjmenujme si tedy alespoň počet provincií v každé z nich: Africa – Madagascar (celkem 12 provincií), America South Cone (počet provincií 13), East Asia – Oceania (10 provincií včetně Austrálie), South Asia (10 provincií), West Europe (8 provincií), Interamerica (13 provincií), Italy Middle East (7 provincií). **(31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38)**

Hlavním představeným salesiánů ve světě je Fr. Pascual Chávez Villanueva, který byl zvolen 25. Generální kapitulou dne 3. dubna 2002. Fr. Pascual Chávez Villanueva je nyní již devátým nástupcem Dona Boska. **(39)**

1.3 Salesiáni a jejich výchovný styl

1.3.1 Salesiánský výchovný styl

Salesiánský výchovný styl navazuje na největší odkaz Dona Bosca, což je jeho způsob jednání s mládeží a zvláštní styl výchovy, který on sám nazýval „preventivní systém“. Tento systém má charakteristické následující rysy, jak uvádí Váňová a Kaplánek **(11)**:

- **Láska a dobrota jako základní pilíř jednání s mládeží** – vychází z přesvědčení dona Bosca, že se s mladými lidmi a zvláště s těmi problémovými musí jednat nikoliv přísně, ale laskavě („Při jednání s mládeží nezapomeňte nikdy na laskavost. Srdce mladých získáte láskou“ - Don Bosco)
- **Víra v dobré jádro v každém mladém člověku** – Jan Bosco říkal: „Mnozí moji kamarádi nejsou zlí, ale stávají se zlí, protože se o ně nikdo nestará“...
- **Integrovaná péče o mladé lidi** – Don Bosco se staral o sociálně ohrožené mladé lidi v Turíně, aby je osobně, odborně a nábožensky formoval a otevřel jim tak dobré životní perspektivy. Jeho cílem bylo, aby dospěli v „poctivé občany a dobré křesťany“.
- **Rodinná atmosféra** – Don Bosco se ze všech sil staral o to, aby mohl mladým lidem, kteří při hledání práce ztratili své známé prostředí, rodinu a okruh přátel, nabídnout domov.
- **Radost, slavení, hra a srdečnost** – Don Bosco měl už jako malý chlapec rád hry se svými kamarády a vynikal mezi nimi svou veselou povahou a zábavnými kousky (kouzla, provazolezectví), pro které je dokázal nadchnout. Osobní pojetí Janova života i výchovné činnosti odráží jeho výrok: „Být veselý, konat dobro a nechat vrabce štěbetat“.
- **Život a víra** – Don Bosco poukazoval stále na to, že velmi důležitým pilířem jeho pedagogiky je náboženství. Mladý člověk by měl každodenně zakoušet, že náboženství jeho životu pomáhá a osvobozuje jej. **(11)**

Don Bosco se stal velkým pro svoje vrozené organizační a vychovatelské schopnosti, ačkoliv není autorem žádného uceleného pedagogického systému. Ve svém životě uskutečnil a předal dál zvláštní způsob života a činnosti tzv. salesiánského ducha. Tento duch zůstává platný i dnes s ohledem na dané podmínky a je podstatou poslání salesiánů. Úkolem všech skupin salesiánské rodiny je studovat jeho specifický styl, ztotožnit se s ním a společně tak uskutečňovat znaky salesiánské práce s mládeží. **(4, 11)**

Salesiáni Dona Boska (Společnost svatého Františka Saleského) jsou řeholní společenství (kongregace v katolické církvi), které se snaží pracovat s mládeží. Aby jejich práce odpovídala na aktuální problémy společnosti, snaží se vlastní aktivity přizpůsobovat

požadavkům doby a být ve spojení s realitou. Tak jako Don Bosco se i Salesiáni snaží vážit každého mladého člověka s kterým přijdou do kontaktu. Ke znakům salesiánské pedagogiky patří dát mladým lidem pocítit sympatie a podporu. Pozitivní přijetí mladých lidí vytváří vhodné prostředí pro osobní rozhovory a vztahy, které napomáhají individuálnímu rozvoji mladých. Salesiáni působí ve většině zemí světa. (Kromě nich vznikla celá řada podobných společenství, která taktéž pracují po celém světě (př. Dcery Panny Marie Pomocnice křesťanů, Salesiáni Spolupracovníci, Volontarie Dona Boska a další). (11, 27)

1.3.2 Základní pilíře současného „preventivního systému“ salesiánů

1. **Rodinnost** – představuje práci s mládeží, která vytváří pocit bezpečí, v níž se mladí lidé cítí být přijímáni. Rodinnost je klíčovým pojmem, který zdůrazňoval Don Bosco a její důležitost platí i dnes.
2. **Asistence** – označuje aktivní přítomnost salesiánů mezi mladými, navázání osobních vztahů, naslouchání a povzbuzování v jejich činnosti. V tomto vztahu je dospělý partnerem, přítelem a průvodcem, nikoliv manipulátorem apod.
3. **Věrohodnost a autorita** – pro dona Bosca a tím pádem i pro salesiány je výchova bezcenná, jestliže vychovatel a celé prostředí neprožívají opravdově svoje vlastní životní přesvědčení.
4. **Láska vychovatele** – láska a laskavost vychovatele je stěžejním charakteristickým znakem salesiánské výchovy a pastorače. Projevuje se ve třech směrech:
 - **Rozum** – zásada rozumnosti zavazuje vychovatele k tomu, aby jednali podle osvědčených norem pedagogiky a pastorače. Činnost pro mládež musí spočívat na odborné kompetenci nejen ve výchově, ale i v administrativě a v ekonomické oblasti.
 - **Laskavost** – vyznačuje postoj salesiánů vůči mladým, který je pro jejich práci nezbytný. Znamená to nejen plné přijetí mladých, ale také stanovení hranic v konfliktních situacích, tedy dodržování určitých pravidel.

- **Náboženství** – znamená, že výchovná činnost salesiánů vychází z křesťanského obrazu člověka a je motivována vírou v Boha

5. Veselost a optimismus – k pedagogice salesiánů patří radostné sdílení a příjemná atmosféra, proto je snaha nabídnout mládeži přitažlivé nabídky společného trávení volného času jako jsou výlety, zájezdy, hry, sport, hudba, divadlo, ale např. i práce. V salesiánské pedagogice je také důležité společné slavení svátků církevního roku apod. Svátky a slavnosti dávají určitý rytmus všedním dnům a sílu pro zvládnutí toho, co přináší budoucnost.

6. Pohostinnost – znakem salesiánských zařízení je pohostinnost. Pracovníci dávají mladým lidem k dispozici prostory, hřiště, aby se zde mohli společně setkávat, rozvíjet svoji tvořivost a vlastní aktivitu.

7. Náboženská praxe – je nedílnou součástí výchovy mládeže, avšak i tento úkol vyžaduje velmi citlivý přístup. Náboženská výchova salesiánů je zaměřena na to, aby v nich mladí lidé nacházeli přátele, kteří jim budou schopni odpovědět na otázky týkající se smyslu života. Pracovníci vědomě poukazují na náboženskou dimenzi života a nabízí prostor pro společnou modlitbu, rozjímání a bohoslužby.

8. Výchovné a pastorační společenství – vybudování výchovně pastoračního společenství, do něhož patří salesiáni, zaměstnanci, mládež, rodiče, vychovatelé, dobrovolníci, dobrodinci a přátelé, je prioritou v každém salesiánském domě. Všichni, kteří společně působí v salesiánském domě, reprezentují hodnoty, charakteristické pro salesiánský výchovný styl. Podle dona Bosca je důležitá jednota a dobrá spolupráce mezi všemi členy salesiánské rodiny. Důležité je, aby se zde necítili dobře jen mladí, ale také všichni spolupracovníci. **(11)**

1.3.3 Cíle salesiánské výchovy

Práce salesiánů pro mládež a s mládeží má čtyři následující konkrétní cíle, jak uvádí Váňová a Kaplánek **(11)**:

- **Integrální výchova a vzdělání** – salesiáni si staví za cíl doprovázet a všestranně podporovat mladé lidi tak, aby se stali samostatnými a zodpovědnými osobnostmi. V rámci podpory je zvou k tomu, aby poznali Ježíše Krista a jeho poselství, které by jim mohlo pomoci v orientaci na životní cestě. Neméně důležité je kulturní, ekologické, sociální a náboženské vzdělávání.
- **Zkušenost se společenstvím a pozvání k solidaritě** – salesiáni nabízí mladým lidem ve světě, který směřuje spíše k individualistickému pojetí života, zkušenost života ve společenství a ve vzájemné solidaritě. Cíl spočívá v prožívání společenství uprostřed hry, sportu, v kulturních a zážitkově výchovných akcích, na cestách i při náboženských slavnostech. Snahou je, aby mladí prožívali šťastné chvíle pro druhé a s druhými.
- **Vytváření schopnosti k spoluutváření společnosti a církve** – vzhledem k tomu, že jsou mladí lidé často rozčarováni nejen společenskými institucemi, ale také církví, je zde snaha, aby se oni sami aktivně spolupodíleli na poslání církve. Jde o to, aby mladí ve stále větší míře přijímali hodnoty solidarity, práva a míru a aby se společně s ostatními snažili prosazovat „kulturu života“ v naší společnosti.
- **Přednostní péče o chudou mládež** – salesiáni věnují přednostní péči chudé, opuštěné a ohrožené mládeži, protože ta nejvíce potřebuje podporu a lásku. Všichni členové salesiánské rodiny se stávají zástupci mladých lidí na okraji společnosti. Zároveň je třeba salesiánská díla vždy prověřovat, aby byla přizpůsobena potřebám chudé mládeže. V každém díle jde o spojení víry a života, náboženství a výchovy, evangelia a odborné práce. Ve spojení se všemi křesťany chtějí salesiáni naplnit svůj specifický přínos k naplnění poslání církve. **(11)**

1.4 Salesiáni v ČR

1.4.1 Salesiánské dílo v České republice - historie

V Čechách byl založen první salesiánský dům v roce 1927 ve Fryštáku u Zlína, který je činný dodnes. V současné době působí čeští salesiáni v řadě komunit v Čechách, na

Moravě i ve Slezsku, kde se věnují práci s mládeží. **(3)** Jak jsem již dříve zmínila, v českých zemích zahájili salesiáni svoji činnost v roce 1927 ve Fryštáku u Zlína, kde vznikl také první chlapecký salesiánský dům. Naším prvním salesiánem byl P. Ignác Stuchlý, který přišel do českých zemí až ve svých 58 letech. Postupně byly zakládány další salesiánské domy v Ostravě, Praze-Kobyliších, Brně-Žabovřeskách, Pardubicích a další. Byly vytvářeny chlapecké ústavy, které bychom dnes mohli zařadit mezi domovy mládeže, dále domy pro přípravu budoucích salesiánů a oratoře. Ve všech domech se salesiáni snažili pokračovat v díle a v duchu svého zakladatele Dona Bosca. Pokud bychom chtěli více pochopit název oratoř, dalo by se říci, že je to místo, kde je prostor pro pravidelné sportovní, zábavné a výchovné činnosti pro děti a mládež za aktivní spoluúčasti salesiánů a dalších spolupracovníků. V původním slova smyslu byla oratoř zařízení pro děti a mládež, ve kterém probíhala katecheze, bohoslužba, ale také hry a zábava. **(11)**

Za druhé světové války došlo v salesiánském díle k řadě změn a přesunů. Chlapecký ústav ve Fryštáku u Zlína byl zabrán útvary SS. Druhá nejvýznamnější osobnost salesiánských českých dějin Štěpán Trochta, pozdější kardinál, byl odvečen do koncentračního tábora a další salesiáni byli uvězněni. V roce 1950 působilo v českých zemích 261 salesiánů. Po druhé světové válce, nástupem komunistického režimu byla činnost řeholí postavena mimo zákon. Řeholníci byli internováni do několika „koncentračních táborů“ a řada dalších vedoucích osobností byla uvězněna. V období komunistického režimu bylo odsouzeno a uvězněno 47 salesiánů, kteří ve vězení strávili celkem 170 let. Přesto ani v těchto dobách činnost salesiánů nepřestala, pouze se přesunula do soukromých bytů, horských chat nebo do přírody, kde probíhalo množství prázdninových akcí pro děti a mládež tzv. „chaloupky“. **(11)**

Období od roku 1990 přineslo salesiánům nové možnosti ale i nové úkoly. Zabavené domy, které jim byly vráceny vyžadovaly nutné rekonstrukce. Salesiáni po dlouhé době vystoupili z ilegality a začali se učit žít v komunitách. Bylo potřebné stanovit, jak bude vypadat salesiánská činnost v nově vznikající společnosti. Ve větších městech byly obnoveny nebo založeny salesiánské domy se salesiánskými středisky mládeže (Praha,

Brno, Ostrava, Plzeň, Pardubice, České Budějovice, Teplice, Zlín). Další činností salesiánské provincie bylo zřízení nakladatelství Portál, které má velký význam při vydávání pedagogické a psychologické literatury. Neméně významným krokem bylo založení Vyšší sociálně pedagogické a teologické školy JABOK v Praze. Salesiáni významně podpořili vznik teologické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Důležité bylo také jejich zapojení do sdělovacích prostředků, mezi něž patří ČT Brno, Radio Proglas, Salesiánské mediální centrum a ostravské Telepace. Na tradici českých salesiánských misionářů se navázalo tím, že provincie přijala zodpovědnost za pomoc v Bulharsku. (11)

1.4.2 Salesiánská díla v ČR – současnost, Oblasti působení salesiánů

1. Střediska mládeže – představují jeden z hlavních pilířů salesiánského díla v ČR. Předmětem činnosti salesiánských středisek je výchova dětí a mládeže. Prostřednictvím bohaté nabídky volnočasových aktivit se salesiáni snaží vychovat z mladých lidí dobré křesťany a čestné občany. Salesiánská střediska mládeže jsou jedním z míst, kde se salesiáni snaží plnit své poslání. Zřizovatelem středisek je Salesiánská provincie Praha. V současné době je v České republice deset středisek, a to sice (11, 18):

- Salesiánské středisko mládeže Brno – Líšeň
- Salesiánské středisko mládeže Brno – Žabovřesky
- Salesiánské středisko mládeže České Budějovice
- Salesiánské středisko mládeže Ostrava
- Salesiánské středisko mládeže Pardubice
- Salesiánské středisko mládeže Plzeň
- Salesiánské středisko mládeže Praha – Kobyličky
- Salesiánské středisko mládeže Rumburk
- Salesiánské středisko mládeže Teplice
- Salesiánské středisko mládeže Zlín

Salesiánská střediska většinou organizují následující odvětví činnosti.

- **Oratoř** – je místem, kde se děti mohou scházet k pravidelné sportovní a zábavné činnosti.
- **Zájmové kroužky** – jsou zaměřené na zájmovou výuku v oblasti hudby, jazyků, ručních prací, sportu. Kromě výuky je kladen důraz na vytvoření vztahů ve skupině a na vytvoření zájmu k danému oboru.
- **Kluby** – vytváří alternativu ke komerčním druhům zábavy. Jsou určeny pro dospívající mládež, slouží ke společnému setkávání a k zábavě.
- **Katechetické, formační a spirituálně zaměřené skupiny** – týkají se převážně mládeže. Skupiny jsou nábožensky zaměřené.
- **Jednorázové akce** – jedná se o různá divadelní představení, koncerty, diskotéky, soutěže sportovní i jiné a další, které jsou otevřené pro širší veřejnost. Salesiáni se nabídkou aktivit snaží oslovit další mladé lidi.
- **Víkendové a prázdninové akce** – pro zájemce nabízí možnost nových zážitků a prožití hezkých chvil v křesťanském společenství. **(18)**

2. Salesiánská dobrovolná služba – umožňuje prožít několik týdnů až jeden rok v některém ze salesiánských zařízení v České republice nebo také v zahraničí. Dobrovolníci jsou vysíláni v rámci projektu Cagliero, který je akreditován na Ministerstvu vnitra ČR. Dobrovolná služba se podle délky rozlišuje na krátkodobou (1-3 měsíce) a dlouhodobou (3-12 měsíců). Dobrovolnická služba se podle zaměření dělí na:

- **Výchovnou** – zapojení do salesiánského výchovného díla, příprava programů pro mladé, získání výchovné praxe
- **Misijní** – klade větší důraz na předávání víry, probíhá v misiích v zahraničí i v ČR
- **Vokacionální** – dobrovolník je zapojen do společenství, kde koná smysluplnou činnost a kde může snáze poznat svoje životní poslání

Místem zapojení dobrovolníků je Česká republika i zahraničí, v Evropě i mimo Evropu. Dobrovolnictví v zahraničí je možné jen na delší dobu (9 – 12 měsíců), pouze v Bulharsku je možnost kratšího měsíčního voluntariátu během letních prázdnin, zpravidla července. **(19, 45)**

3. Prázdninové akce – mají u nás dlouholetou tradici, jsou známy pod pojmem „chaloupky“. Jedná se o křesťanské prázdninové pobyty s menším počtem účastníků (do 20 chlapců nebo dívek), které se začaly rozvíjet v době útlaku církve státem. Zájem ze strany dívek a chlapců je velký, důvodem mohou být zajímavé táborové hry, duchovní program apod. **(20)**

4. Salesiánské hnutí mládeže – je křesťanské občanské sdružení s celostátní působností. Posláním SHM je výchova dětí a mládeže. Činnost SHM je inspirována preventivním systémem a životem sv. Jana Bosca. Zahrnuje různé kulturní, sportovní a vzdělávací aktivity. V současnosti má SHM ve svých klubech přes dva a půl tisíce členů. **(46)** Kluby SHM jsou základními články občanského sdružení. Většina z nich má právní subjektivitu. **(47)**

5. Duchovní akce – tyto akce, jako různé duchovní obnovy a duchovní cvičení, poskytují jejich účastníkům navázat hlubší vztahy, prožít intenzivní zážitky a přispívají tak k jejich osobnímu rozvoji. **(21)**

6. Salesiánské farnosti – farní pastorece je jednou ze služeb v rámci církve, která je salesiánům svěřená. Farnost je přítomnost Církve na určitém území, jako jakási buňka místní církve. Předsedá jí kněz ve jménu biskupa a je ve společenství s ostatními farnostmi. Farnost doprovází věřící při výchově a růstu jejich víry po celý jejich život. **(11, 22)**

7. Salesiáni a média – salesiánská provincie je na jednu stranu zřizovatelem sdělovacích prostředků (subjektem), na druhou stranu je jejich objektem, tzn., že sdělovací prostředky o ní informují. Salesiáni jsou zřizovateli nakladatelství Portál, vydávají vlastní časopis Salesiánský magazín, jsou spoluzakladateli dětského časopisu Nezbeda, pracují v Televizi Noe a společnosti Telepace. **(23)**

Nakladatelství Portál bylo založeno v roce 1990. Od té doby seznamuje čtenáře s novými směry v pedagogice, psychologii a sociální práci a to jak na odborné, tak i na populární úrovni. Během následujících let přibyly další oblasti, tedy např. filozofie, sociologie, antropologie, ekonomie, ekologie, zdraví atd. **(17)**

8. Salesiánské misie – na přání generálního představeného kongregace Salesiánů Dona Bosca don Egidia Viana, bylo určeno za nový cíl salesiánských misí Bulharsko. V roce 1994 přišli do Bulharska první dva čeští misionáři. Sofijským exarchou byli salesiáni posláni do města Kazanlaku (Střední Bulharsko), kde je jich v současné době šest a spravují farnosti Kazanlak, Stará Zagora, Jambol, Pravdin a Gabrovo. Kromě duchovní služby ve farnostech jsou salesiáni ve stálém kontaktu s místním obyvatelstvem a také s různými zařízeními, kde se vychovává mládež, aby jim byli v případě naléhavé potřeby nablízku a mohli poskytnout podporu a pomoc. V areálu v Kazanlaku, kde salesiáni žijí, jsou prostory (oratoř), kam může chodit mládež, aby zde spolu trávili volný čas. Během roku se v rámci oratoře pořádají výlety, letní tábory a sportovní turnaje. V rámci misí v Bulharsku se otevírá pro mladé lidi, kteří mají zájem o dobrovolnou službu, prostor pro voluntariát v bulharské misii. **(11, 24, 50)**

9. Salesiáni ve školství – salesiáni usilují o kvalitní vzdělání ve dvou, pro ně typických, směrech. Jedná se o teologii a pedagogiku. Salesiáni jsou zřizovateli **Vyšší odborné školy sociálně pedagogické a teologické - JABOK**. Jabok si klade za cíl připravit budoucí vychovatele a pracovníky v sociální oblasti, případně v církevní pastoraci, především pro práci s postiženou mládeží, narušenou nebo ohroženou mládeží. Poskytuje základní

odborné vzdělání v následujících oblastech: sociální pedagogika, sociální práce, teologie a filozofie. Škola je otevřená pro všechny lidi, kteří přijímají její program, bez ohledu na jejich církevní příslušnost nebo nepříslušnost. Název Jabok je odvozen ze zkratky jmen dvou pedagogů: **Jan Bosco** a Jan Amos **Komenský**.

Salesiáni také působí na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, na jejímž vzniku se významně podíleli. Přednášejí na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. **(11, 25)**

10. Salesiánské divadlo – je po právní stránce součástí Salesiánského střediska mládeže o.p.s. a bylo vráceno salesiánům v roce 1990 (po 40 – ti letech). Divadlo v předchozí době neslo název Klicperovo, po vrácení původnímu vlastníku bylo přejmenováno na Salesiánské. Slouží především k realizaci představení neziskových organizací, dále využívají prostor základní umělecké školy, taneční studia, školy a gymnázia z blízkého okolí, skauti, amatérské divadelní soubory atd. **(26)**

11. Dům Ignáce Stuchlého (DIS) Fryšták – se považuje za „kolébku salesiánského díla“ v České republice. Činnost v tomto domě byla zahájena v roce 1927 pod vedením P. Ignáce Stuchlého. Byla to chlapecká internátní škola, která připravovala budoucí salesiány. S přerušením v období 2. SVV fungoval dům až do roku 1950, kdy byl zrušen komunisty. V roce 1990 byl opět vrácen Salesiánské kongregaci. Nyní je Dům Ignáce Stuchlého – salesiánské sdružení mládeže, o.s. pobytovým, výchovně vzdělávacím zařízením pro mládež. Je organizační jednotkou občanského sdružení „Salesiánské kluby mládeže“, schváleného Ministerstvem vnitra ČR. Patří mezi tzv. domy setkávání. DIS připravuje několikadenní pobyty pro třídy základních a středních škol, tzv. Orientační dny. Orientační dny pomáhají žákům aktivním způsobem získávat základní orientaci pro život a pomáhají tak významným způsobem k růstu jejich osobnosti. Dále má DIS otevřenou nabídku víkendových a prázdninových programů pro mladé lidi od 15 let. Organizuje volnočasové aktivity pro místní děti a mládež v tzv. DISklubu a současně nabízí volné prostory dalším

skupinám a organizacím, které pracují ve výchovně vzdělávací a sociální oblasti. (11, 15, 16)

1.5 Dobrovolnictví

1.5.1 Základní pojmy

Jak uvádí Tošner, **dobrovolník** je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí nebo společnosti. Role dobrovolníka by měla být vymezena tak, aby se na ni mohl příjemce spolehnout. Na druhou stranu, i profesionálně vedené dobrovolnictví si může zachovat spontaneitu a neformálnost, což jsou vlastnosti pro dobrovolnictví charakteristické a nepostradatelné. (10)

Z hlediska časového vymezení můžeme dobrovolnictví dělit na:

- **Dobrovolné zapojení při jednorázových akcích** – jedná se o akce, které se konají jednou nebo vícekrát do roka (př. různé kampaně, sbírky, benefiční koncerty). V tomto případě je dobrovolná služba dohodnuta pouze ústně a není příliš formalizována.
- **Dlouhodobá dobrovolná pomoc** – je poskytována dlouhodobě a opakovaně – např. dvě hodiny jedenkrát týdně po dobu jednoho roku. Jedná se o dobrovolný závazek, který je splnitelný pro dobrovolníka a zároveň je pro organizaci užitečný svojí pravidelností. Zde je vhodné, aby byla sepsána dohoda o spolupráci mezi dobrovolníkem a organizací. V dohodě by měla být stanovena práva a povinnosti a dále definovány závazky obou stran.
- **Dobrovolná služba** – rozumí se jí dobrovolný závazek na dobu několika měsíců nebo i let, kdy se daná osoba věnuje dobrovolné práci obvykle mimo zemi, ve které žije. Při tomto typu dobrovolnictví hraje velkou úlohu příprava dobrovolníka na jeho misi. Dobrovolná služba je profesionálně organizovaná a náklady na její realizaci bývají dosti vysoké. (10)

1.5.2 Charakteristické oblasti dobrovolnictví

S dobrovolníky se nejčastěji setkáme v nestátních neziskových organizacích (občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, účelová zařízení církví), neboť jejich základním posláním není zisk, ale poslání a cíl jejich činnosti. V následujícím přehledu bude pouze stručně uvedena šíře záběru dobrovolné služby.

- **Ochránci životního prostředí** – např. Hnutí DUHA, Děti Země, Greenpeace, Český svaz ochránců přírody atd.
- **Humanitární organizace a organizace na ochranu lidských práv** – např. ADRA, Člověk v tísni při ČT, Amnesty International atd.
- **Sociální a zdravotní oblast** – Česká katolická charita, FOKUS, Svaz důchodců, Naděje, Sdružení zdravotně postižených a další.
- **Kulturní oblast** – Art Fórum, Symposion, atd.
- **Sportovní a vzdělávací činnost** – AGNES, HESTIA.
- **Zahraniční dobrovolná služba** – v ČR se tento typ dobrovolné služby objevuje až po roce 1989. Tehdy k nám přijela řada dobrovolníků především z USA a západní Evropy. Postupem času začaly vznikat organizace, které se věnují vysílání dobrovolníků do zahraničí. Jmenujme alespoň některé. Jsou to např. Mládež pro Evropu s projektem EVS – Evropská dobrovolná služba, ADRA, Český červený kříž a další. (10)

1.6 Salesiánská dobrovolná služba

1.6.1 Historie salesiánské dobrovolné služby

Dobrovolníci pomáhali salesiánskému dílu v ČR již od jeho počátku v roce 1927. Jejich činnost neustala ani v době totality, kdy mnoho dobrovolníků vedlo tehdy neoficiální letní tábory pro děti a mládež tzv. „chaloupky“.

Po roce 1989 vystoupilo salesiánské dílo z utajení, a tak za pomoci mnoha dobrovolníků začala vznikat po celé republice nová centra pro děti a mládež. V roce 1994 byli čeští salesiáni pověřeni, aby vytvořili v Bulharsku dílo pro děti a mladé. Tím se

otevřeli dveře pro první české dobrovolníky, kteří mohli odjet pomáhat do Bulharska. První dlouhodobí dobrovolníci sem odjeli v roce 1996 a poté se vysílání dobrovolníků konalo téměř každý rok.

V roce 2002 byl v ČR přijat zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, který umožnil počátek systematické práce s dobrovolníky. O rok později se mladý student Václav Neruda vydal na roční dobrovolnou službu do salesiánského střediska mládeže v Mexiku. Také jeho zkušenost pomohla vytvořit program Cagliari - salesiánský voluntariát.

V roce 2005 se skupina deseti lidí po krátké přípravě vydala pomáhat nejen do Bulharska, ale také do Indie, Konga, Etiopie, Mexika a Slovenska. Většina z nich zde strávila dobu 10 – 12 měsíců. Dobrovolníci byli tehdy vysláni pod hlavičkou Salesiánského střediska mládeže o.p.s. v Praze – Kobylisích. V tom samém roce se rozhodla Salesiánská provincie Praha vytvořit nový právní subjekt. Stalo se jím občanské sdružení Salesiánská asociace Dona Boska (SADBA). Toto sdružení převzalo program Cagliari – salesiánský voluntariát a od té doby vysílá každý rok kolem 15 – 20 dobrovolníků do různých zemí světa. **(50)**

1.6.2 Cagliari – salesiánský voluntariát

Cagliari – salesiánský voluntariát je projekt, který je akreditován na Ministerstvu vnitra ČR a řídí se zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolné službě. Projekt Cagliari je pod patronací Salesiánské asociace Dona Boska (SADBA), což je právní subjekt – občanské sdružení, které vzniklo v roce 2005. Od té doby vysílá SADBA každý rok skupinu 15 – 20 dobrovolníků do řady zemí světa. **(49, 50)**

Voluntariát pochází od anglického slova volunteer = dobrovolník, tedy v překladu program „Cagliari“ – salesiánská dobrovolná služba. Jedná se o intenzivnější dobrovolnou službu, tedy více než 20 hodin týdně. **(45, 49)**

Tento program dává mladým lidem možnost strávit několik měsíců dobrovolnou pomocí v ČR i ve světě. Pro lepší pochopení názvu programu, rozebereme postupně všechna tři slova.

- **CAGLIERO** – je jméno vůdce první salesiánské misijní výpravy do Argentiny, která se uskutečnila v roce 1875. Vedl ji pozdější kardinál Giovanni Cagliero. Tato výprava dala vzniknout prvnímu salesiánskému dílu v Jižní Americe. Po této výpravě následovaly další a další. Dnes nacházíme projekty Dona Boska ve 130 zemích světa.
- **SALESIÁNSKÝ** – dobrovolníci pomáhají převážně v salesiánských domech, které se snaží pokračovat v tom, co Don Bosko zanechal. Tedy používá tzv. preventivní systém, který je charakteristický tím, že se snaží předcházet veškerému špatnému chování u mladých a motivuje je k dobrému. Systém nepoužívá donucovacích prostředků. Opírá se o rozum, laskavost a víru.
- **VOLONTARIÁT** – někteří lidé, přestože nejsou motivováni finančním ziskem, mají potřebu dělat „něco navíc“, tedy něco mimo to, co skutečně musí. Důležitými hodnotami voluntariátu jsou solidarita a vzájemné sdílení. Slovo voluntariát pochází z anglického volunteer = dobrovolník nebo také z latinského voluntas = vůle. (50)

Kdo se může do této dobrovolné služby zapojit? Program je určen pro mladé lidi ve věku 18 – 35 let, kteří se chtějí zapojit do aktivit salesiánů a sester salesiánek pro děti a mládež. Třemi hlavními předpoklady pro výkon dobrovolné činnosti je již zmíněný věk, dále jistá zkušenost s mládeží, nebo alespoň ochota získat ji během přípravného roku a nakonec osobní nasazení a ochota učit se.

Jak bylo již výše zmíněno, salesiánská dobrovolná služba se dělí na tři druhy, tedy výchovnou, misijní, vokacionální. Dobrovolnictví probíhá jak v České republice, tak v zahraničí. (49, 50)

1.6.3 Dobrovolná služba v České republice

Dobrovolná služba v České republice spočívá v tom, že jsou dobrovolníci vysíláni do jednotlivých salesiánských středisek v rámci ČR. Převážná většina se soustřeďuje na práci s dětmi a mládeží, některé domy na zvláště na romské etnikum. Výhodou

dobrovolnictví v ČR je znalost jazyka. Dobrovolníci jsou tak schopni rychle se zapojit do místních poměrů. Co jejich dobrovolná služba zahrnuje a jaké jsou oblasti jejich činnosti?

1) Práce s dětmi a mládeží – zahrnuje podílení se na činnostech střediska mládeže, vymýšlení nových programů, vedení kroužků, dále asistence při výletech s dětmi, vymýšlení her, asistence na letních i zimních táborech, výchovné působení na děti podle vzoru preventivního systému dona Boska.

2) Manuální činnost – ti, co se necítí k tomu, aby pracovali s mládeží, mohou svoji dobrovolnou službu realizovat manuální prací (údržba domu a zahrady, výroba nových věcí pro činnost střediska atd.)

3) Spoluúčast na životě komunity salesiánů – v rámci komunity je nabízená společná modlitba i částečně společný program s ohledem na soukromí salesiánů, dále je možné se zapojit při vaření, uklízení apod.

4) Realizace podle svých schopností a zájmů – konzultuje se nejlépe na místě dle aktuální situace, případně již v době přípravy na dobrovolnou službu. **(40, 50)**

Nabízená místa pro dobrovolnou službu v ČR

- Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže, Rumburk
- Dům Ignáce Stuchlého – Fryšták
- Salesiánské středisko mládeže Praha – Kobylice
- Salesiánské středisko mládeže Brno – Žabovřesky
- Salesiánské středisko mládeže Brno – Líšeň
- Salesiánské středisko mládeže Zlín
- Salesiánské středisko mládeže Ostrava
- Salesiánské středisko mládeže Pardubice
- Salesiánské středisko mládeže Teplice
- Salesiánské středisko mládeže Plzeň
- Salesiánské středisko mládeže České Budějovice **(40, 50)**

1.6.4 Dobrovolná služba v zahraničí – stálí partneři

1.6.4.1 Bulharsko

Salesiánská misie v Bulharsku je hlavním českým salesiánským dílem, které leží mimo území ČR. Čeští salesiáni zde působí od roku 1994, jak již bylo zmíněno výše. Centrem činnosti se stalo město Kazanlak („město růží“), které leží zhruba ve středu Bulharska.

Partnerské organizace misí v Bulharsku jsou následující:

Nadace Don Bosko zaštiťuje a podporuje projekty salesiánů v Bulharsku. Zaměřuje se zejména na podporu volnočasových aktivit pro děti a mládež se zvláštním důrazem na romské etnikum.

Caritas Bulgaria provozuje sociální a vzdělávací zařízení po celé zemi pro různé skupiny obyvatel (lidé s postižením, staří lidé, příslušníci menšin atd.). Je členem světové konfederace Caritas International. **(50)**

Dobrovolná služba v Bulharsku je možná od 18 let. Pobyt probíhá formou krátkodobého nebo dlouhodobého voluntariátu a trvá 1 až 12 měsíců. Dobrovolník přispívá svou prací k rozvoji salesiánského díla, kromě toho má možnost poznat život v komunitě a jinou kulturu.

Krátkodobý voluntariát – je určen mužům a ženám od 18 let věku, kteří chtějí pomáhat po dobu jednoho měsíce v Salesiánském středisku mládeže v Kazanlaku v Bulharsku. Z důvodu ubytovací kapacity je počet zájemců omezen na čtyři osoby.

Dlouhodobý voluntariát – nabízí mladým mužům ve věku od 18 let možnost dlouhodobého pobytu v salesiánské misii tamtéž. Délka pobytu je 6 – 12 měsíců. Počet zájemců je omezen na dvě osoby. **(41)**

Oblasti činnosti dobrovolníka, očekávání od dobrovolníka.

Od dobrovolníka se očekává určitá duchovní zralost, otevřenost pro práci s mládeží, schopnost žít v komunitě a spolupracovat, ochota přijmout bulharskou kulturu v celé své rozmanitosti (konkrétně v oratoři se také jedná často o příslušníky romského etnika).

Mezi oblastmi činností dobrovolníka patří především práce s dětmi a mládeží, dále manuální činnosti, podílení se na sociální činnosti (třídění materiální pomoci přicházející z ciziny, rozdělování a přidělování balíčků pomoci všem potřebným apod.), spoluúčast na životě komunity salesiánů, realizace podle svých schopností a zájmů. **(41)**

Salesiáni v Bulharsku a dobrovolná služba

Centrum dětí a mládeže – Oazis (oáza) se věnuje dětem a mládeži, kteří do něj přicházejí. V oratoři je prostor pro setkávání, seznámení, zmapování jejich životní situace a případnou pomoc, dále zapojení do her a kroužků atd.

Farnosti tvoří převážně pravoslavní křesťané, kterým se salesiáni věnují, pomáhají jim v jejich těžkých životních situacích a pořádají pro ně různé duchovní obnovy, vzdělávání ve víře atd. Salesiáni jsou zodpovědní též za správu farností v Kazanlaku, Staré Zagoře, Jambolu, Pravdinu a Gabrovu. **(50)**

Komunita salesiánů vyžaduje spoustu práce, aby se udržel vůbec její chod a život komunity.

Sociální pomoci se salesiáni snaží pomáhat mladým lidem, postiženým dětem a menšinám, kteří jsou jak v materiální nouzi, tak potřebují podporu, aby se mohli vzdělávat, pracovat a aktivně rozvíjet svůj život.

Letní tábory jsou nejdůležitější akce během roku, kdy mohou děti a mladí lidé odjet pryč z města a věnovat se různým pro ně prospěšným aktivitám. Také zde je velké pole působnosti dobrovolníků, kteří se mohou zapojit do přípravy a realizace táborů. **(41)**

1.6.4.2 Indie

Partnerem salesiánů v Indii je rozvojová organizace **BREADS (Bangalore Rural Educational and Development Society)**, která byla zřízena Salesiánskou provincií v Bangalore v roce 1993. Tato organizace umisťuje dobrovolníky podle potřeby a jejich schopností do salesiánských míst v jihoindických státech Kerala a Karnataka. **(42, 50)**

Salesiánská díla v těchto oblastech jsou především domov pro děti z ulice, rehabilitační programy pro děti, které byly nuceny pracovat, základní školy, technická učiliště, internáty a rekvalifikační programy pro děti a mládež ze slumů. **(42)**

Náplň činnosti dobrovolníků se liší podle jednotlivých míst projektů. Zahrnují volnočasové aktivity s dětmi a mládeží, zdravotní péči, výuku angličtiny, etiky a dalších, administrativu, doplňkové činnosti (manuální práce v domě, péče o oblečení dětí atd.). Požadavkem pro dobrovolnou službu v Indii je mimo jiné znalost angličtiny. **(45)**

Projekt BOSCO Mane, Bangalore

Salesiáni v šestimilionovém městě Bangalore provozují sedm středisek, kde pečují o děti z ulice. Ve městě jich je více než padesát tisíc. Dvě z těchto sedmi středisek jsou určena jako kontaktní, kam děti mohou přijít. Další tři střediska nabízí domov pro děti, které nechtějí žít na ulici, ale domů se vrátit nemohou.

BOSCO Mane je středisko pro nově příchozí chlapce. Probíhá zde intenzivní týdenní motivační program, kdy cílem pobytu je zjistit situaci dítěte a najít její vhodné řešení. Dítě je poté buď vráceno do jeho původní rodiny nebo je umístěno v některém ze středisek. **(50)**

Projekt Don Bosco Deodurga

Cílem tohoto projektu je podpora vzdělávání dětí z okolních vesnic. Kromě základního vzdělávání (kapacita 300 dětí), nabízí středisko i ubytování (zhruba 100 dětí).

Kromě toho se středisko věnuje také ženám z vesnic a snaží se o posílení jejich role ve společnosti. Každý měsíc poskytne středisko zdravotní pomoc více než 600 lidem z okolí. (50)

Projekt Don Bosco Suprabha, Davangere

Středisko v Davangere je určeno zejména pro dívky. Smyslem střediska je pomáhat dětem, které byly nuceny pracovat a nemohou tak dostat řádné vzdělání. Středisko jim pomáhá prostřednictvím ročního pobytu připravit se zpět na návrat do školy. (50)

1.6.4.3 Demokratická republika Kongo

Partnerskou organizací salesiánů v Kongu je salesiánská provincie **Oeuvres Don Bosco**. Provincie provozuje své domy na více než 24 místech. Hlavním posláním je zřizování a provoz technických učilišť a dalších zařízení pro vzdělávání dětí a mladých lidí na okraji společnosti. Na většině míst je taktéž možnost volnočasových aktivit v oratořích.

Dobrovolníci jsou zapojeni v díle Oeuvres Maman Marguerite (Dům/Dílo Matky Markéty), které sjednocuje práci salesiánů pro děti v druhém největším městě na jihovýchodě Konga – Lubumbashi. Požadavkem pro dobrovolnou službu v Kongu je mimo jiné znalost francouzštiny. (43, 45, 50)

Projekt Oeuvres Maman Marguerite, Lubumbashi

Toto dílo zahrnuje více zařízení, která mají společný cíl, a to sice péči o děti ulice. Děti často vyhnala na ulici jejich vlastní rodina, která je nařkla z čarodějnictví v domnění, že ony jsou důvodem neštěstí, které rodinu postihlo.

Středisko Bakanja ville je určeno jako azyl pro děti z ulice. Nabízí možnost přespání, uvaření, vyprání nebo rozhovoru se sociálním pracovníkem, který se snaží motivovat dítě i rodinu, aby se dítě mohlo vrátit zpět domů.

Středisko Bakanja centre nabízí bezplatnou školu. V areálu se nachází internát pro děti, které se nemohou vrátit domů, ale nechtějí žít na ulici.

V rámci Díla Matky Markéty je možné se vyučit některému řemeslu. Děti, které se nemohou vrátit ani po letech domů mají možnost žít v některém z náhradních domovů.

Dobrovolníci jsou zapojeni do volnočasových a vzdělávacích aktivit pro děti. Dále zajišťují osobní asistenci dětí při hygieně, stravování a tráví s nimi volný čas. **(50)**

1.6.4.4 Mexiko

Partnerskou organizací v Mexiku je Salesiánská provincie Inspectoría de Guadalajara, která spravuje projekty salesiánů v severní polovině Mexika. Salesiáni zde působí především ve školách, oratořích a farnostech. Jedna komunita působí též na jihu Mexika. Na hranicích s USA zakládají salesiáni výhradně oratoře. Zmíněná organizace rozmisťuje dobrovolníky podle potřeby a jejich schopností do jednotlivých míst salesiánské dobrovolné služby v rámci provincie Guadalajara. **(44, 50)**

Zapojení dobrovolníků je trojího druhu, a to sice práce s dětmi z ulice (dětské domovy), práce v oratoři (nejčastěji města na hranicích s USA) a práce v misiích u domorodých obyvatel. Požadavkem pro výkon dobrovolné služby v Mexiku je mimo jiné znalost španělštiny. **(45, 50)**

Projekt Proyecto Salesiano Tijuana (PST)

Město Tijuana leží na severu Mexika při hranicích s USA. Vzhledem k tomu, že se lidé snaží přes Tijuanu dostat nelegálně do USA, je ve městě velmi vysoký výskyt kriminality. Zde hrají salesiánské oratoře významnou úlohu prostřednictvím programu prevence kriminality. PST se skládá ze šesti oratoří a jedné jídelny (Desayunador), která se

stará o stravu pro chudé. Oratoř nabízí vzdělávání, slouží k zábavě a svůj prostor zde mají také křesťanské programy (90% Mexičanů se hlásí ke katolické církvi).

Zapojení dobrovolníka v oratoři (oratoře jsou zejména v okrajových chudých čtvrtích města) je zvláště být k dispozici dětem a mladým lidem, kteří zde přicházejí trávit svůj volný čas, organizovat sportovní utkání nebo vyučovat zájmové kroužky. **(50)**

Projekt Obra Salesiana de Ciudad Juárez

Ve městě Ciudad Juárez působí salesiáni ve třech oratořích. Dvě z nich se nacházejí v chudých čtvrtích města, kde jsou velké sociální problémy a kriminalita. Oratoře se svými aktivitami zaměřují na vzdělávací programy a doplnění základního vzdělání, různé kurzy pro snazší uplatnění na trhu práce, kulturní a sportovní volnočasové aktivity, náboženské vzdělávání a na programy pro podporu zdraví. Dobrovolník se v rámci oratoře podílí na výše zmíněných programech, které jsou v oratoři pořádány. Jedná se tedy např. o výuku angličtiny, náboženství, vedení kroužků a osobní přítomnost mezi dětmi, které do oratoře přicházejí. **(50)**

Projekt Obra Salesiana Los Mochis

Salesiánské dílo Los Mochis nabízí v rámci dvou oratoří jednak volnočasové aktivity pro děti a mládež, jednak zde probíhají různé vzdělávací programy (truhlářství, šicí dílna, kadeřnictví, výuka počítačů a hudby). Dále si případní zájemci mohou po večerech dodělat základní vzdělání, neboť do střediska pravidelně dochází učitel pro první a druhý stupeň základní školy. V oratoři Domingo Savio se kromě volnočasových aktivit koná každý rok letní prázdninová škola „Vapatos“. Zapojení dobrovolníka je v rámci již zmíněných volnočasových a vzdělávacích aktivit. Kromě toho se dobrovolníci podílejí na sběru dotazníků v kolonii, jejichž prostřednictvím se zjišťuje sociální situace rodin a jejich úroveň vzdělání. **(50)**

Projekt Centro Juvenil Don Bosco, Mexicali

Centrum ve městě Mexicali leží tak, jako mnoho dalších projektů na hranicích s USA. Je tedy také zaměřeno především na prevenci kriminality dětí a mládeže. Děti a mladí navštěvují zájmové kroužky, mohou si zasportovat nebo se zapojit do aktivit přílehlé farnosti. Oratoř bývá otevřena vždy odpoledne. V tu dobu je také čas pro zapojení dobrovolníka, který se podílí na volnočasových aktivitách a jejich organizaci nebo vypomáhá manuální prací, kde je třeba. Během dopoledne může individuálně doučovat nebo se sociálními pracovníky navštěvovat okolní rodiny. O víkendu jeho činnost zahrnuje organizaci výletů a brigád, případně se může zapojit do nedělních bohoslužeb ve farnosti.

(50)

1.6.4.5 Německo

Salesiáni v Německu jsou přítomni na více než 35 místech a mnoho z nich vítá pomoc dobrovolníků. Hlavními partnery Cagliero - salesiánského voluntariátu jsou tři centra a to sice:

- Don Bosco Zentrum, Regensburg
- Berufsbildungswerk Waldwinkel, Aschau am Inn
- Aktionszentrum, Benediktbeuern

Projekt Don Bosco Zentrum, Regensburg

Cílovou skupinou centra, jehož hlavním posláním je podpořit mladé lidi v přechodu mezi ukončením školy a vstupem do práce, jsou mladí mezi 12 – 27 lety s osobním, sociálním nebo jiným znevýhodněním. Jedná se o ty, kteří zvláště potřebují sociálně – pedagogické doprovázení. Centrum je určeno jak pro ubytování chlapců, tak pro volnočasové aktivity pro mládež.

Zapojení dobrovolníka je dvojího druhu. Dopoledne se podílí na programu, který je určen pro chlapce od 15 do 24 let, kteří právě nenavštěvují žádnou školu ani práci. Cílem je motivovat chlapce pro práci a pomoci jim objevit pracovní činnosti, ve kterých by mohli najít uplatnění. Odpoledne je dobrovolník na vychovatelně, kde tráví volný čas s chlapci a řeší s nimi jejich starosti a problémy. Kromě toho se dobrovolník podílí na běžném chodu domu a na přípravě různých akcí. **(50)**

Projekt Berufsbildungswerk Waldwinkel, Aschau am Inn

Ve vesnici Aschau am Inn, která se nachází ve spolkové zemi Bavorsko, začali Salesiáni působit v roce 1950. Později zde vzniklo vzdělávací zařízení, které mělo za úkol pracovní a společenskou rehabilitaci mladých lidí s handicapem. Je zde široká nabídka učňovských oborů, které si nejprve mohou potencionální učni během čtyř týdnů vyzkoušet a poté se rozhodnout, který obor by jim vyhovoval nejlépe. Hlavním cílem je, aby mladí lidé dosáhli co největší samostatnosti a aby dokázali převzít zodpovědnost za svůj život. V rámci zařízení se kromě dílen nachází také internát, kostel, hřiště a hotel Don Bosco, ve kterém učni také pracují.

Učni a studenti jsou na internátě rozdělení do skupinek po 8 – 12 lidech. Za každou skupinku je zodpovědný vychovatel a dobrovolník. Stěžejní práce dobrovolníka je zejména odpoledne, kdy dohlíží při večerním studiu, doučuje a mladým lidem k dispozici i pro osobní rozhovory a volnočasové aktivity. Když je potřeba, vypomáhá s potřebnými administrativními záležitostmi. **(50)**

Projekt Aktionszentrum, Benediktbeuern

Benediktbeuern je malá vesnice, která se nachází rovněž v Bavorsku, již v předhůří Alp. Aktionszentrum slouží jako centrum pro setkávání mládeže a nachází se v budově bývalého kláštera. Každý týden do těchto míst přijíždí 250 – 300 mladých lidí ze škol

z celého Bavorska. Cílovou skupinou jsou mladí lidé ve věku 14 – 19 let. Centrum organizuje různé kurzy, kromě toho nabízí možnost pro zapojení na mezinárodní setkání a dobrovolnou službu v zahraničí.

Dobrovolník spolu se zaměstnanci pracuje při podpoře pedagogických aktivit pro mladé lidi, při práci v hlavní kanceláři a na recepci. Poskytuje osobní asistenci během kurzů a během ubytování mládeže. Dobrovolník se též podílí na lehké manuální práci související s chodem domu. **(50)**

1.6.4.6 Zambie

Partnerskou organizací v Zambii je ZMB Vice – Province, která spravuje projekty celkem ve čtyřech zemích. Jedná se o země Malawi, Namibie, Zambie a Zimbabwe. V Zambii působí salesiáni jak ve farnostech, tak v různých společenstvích mládeže, kde provozují oratoře i školy, především technická učiliště.

Projekt Don Bosco Youth Centre, Chingola

Chingola je město se zhruba 160 tisíci obyvateli. Zde provozují salesiáni kromě oratoře technické učiliště, kde je následující nabídka oborů: truhlářství, zámečnictví, svářečství, zednictví, krejčovství, zemědělství, výpočetní technika. Cílovou skupinou je nejenom mládež, ale často také dospělí lidé, kteří mají svou rodinu, ale doplňují si vzdělání, aby mohli najít kvalifikovanou práci.

Zapojení dobrovolníka je především při chodu technických učilišť, proto jsou zde vítáni chlapci zejména s technickým vzděláním. **(50)**

1.6.5 Dobrovolná služba v zahraničí – další partneři

Dalšími partnery dobrovolné služby v zahraničí jsou tyto země: **Ázerbájdžán, Etiopie, Lesotho, Litva, Jihoafrická republika, Súdán.** Z toho Etiopie, Lesotho, Litva,

Jihoafrická republika a pak také další, již nezmiňené země, jsou pod patronací mezinárodní nevládní neziskové organizace VIDES s hlavním sídlem v Itálii.

Organizace VIDES (Volontariato Internazionale Donna Educazione Sviluppo) je vedená kongregací Dcer Panny Marie Pomocnice (FMA, sestry salesiánky). Hlavním posláním této organizace je pomoc dětem v chudých oblastech světa, včetně vysílání dobrovolníků do místních projektů. **(50)**

1.6.7 Dobrovolník v programu Cagliariro

1.6.7.1 Předpoklady a požadavky na dobrovolníka

Předpoklady pro výkon dobrovolné služby a požadavky na dobrovolníka jsou následující. Dobrovolná služba je přednostně určena mladým lidem ve věku mezi 18 až 35 lety. Přihlásit se mohou i ti, kteří ještě nemají dostatečné odborné vzdělání (technické, zdravotnické, pedagogické), které je důležité pro pomoc v jednotlivých oblastech. Důležité je, aby dobrovolníci měli zkušenost s prací s dětmi a mládeží nebo alespoň, aby měli ochotu získat ji při doplňující praxi během přípravného roku v některém ze salesiánských středisek v ČR nebo v zahraničí. Pokud se dobrovolník hlásí na dobrovolnou službu do zahraničí, je důležité, aby dobře ovládal jazyk té země zvláště tam, kde se bude v průběhu pobytu učit také domorodý jazyk (např. Indie, Etiopie, Kongo).

Důležitým a v podstatě samozřejmým předpokladem je osobní nasazení dobrovolníka a zralá motivace, která není útekem před problémy, výletem či jazykovým kurzem. Taktéž by měl dobrovolník počítat s úrovní hygienických podmínek v místě působení a s odlišným klimatem dané země. Dobrovolná služba je otevřená všem mladým lidem bez rozdílu vyznání, od dobrovolníků se však očekává, že budou schopni dlouhodobě pracovat v křesťanském prostředí. V posledku je také povinná účast na přípravných setkáních salesiánského voluntariátu. **(45, 50)**

1.6.7.2 Finanční předpoklady dobrovolné služby

Zvláště v případě dobrovolné služby v zahraničí se předpokládá finanční spoluúčast dobrovolníka, neboť se nejedná o levnou záležitost. Na financování dobrovolné služby se podílí všechny strany, tedy jak vysílající organizace, tak přijímající organizace a z části také dobrovolník. **(45, 50)**

Dobrovolná služba je finančně podporována Ministerstvem vnitra ČR, dále programem Evropské unie „Mládež v akci“, nadacemi a dary od soukromých osob. Veškeré příspěvky však většinou nepokryjí všechny náklady. Zbytek nákladů je rozdělen mezi přijímající organizaci, která hradí ubytování a stravování na místě, dále vysílající organizaci, která poskytne příspěvek na pojištění, očkování nebo víza a na dobrovolníka, který si hradí zejména dopravu a část přípravy na dobrovolnou službu. **(45, 50)**

Snahou je, aby se programu mohl zúčastnit i ten, který má zájem, ale má problémy po finanční stránce. Toto je umožněno skrze oslovování potencionálních dárců či zapojením do projektu Adopce na blízko. **(50)**

1.6.7.3 Příprava dobrovolníků

Každý zájemce o dobrovolnou službu musí absolvovat přípravu. Ta se skládá z osmi víkendových setkání. Příprava začíná na začátku školního roku, obvykle v říjnu a končí setkáním, které je spojeno se slavnostním vysláním nového ročníku dobrovolníků v červnu. Dobrovolníci poté od července nadále odjíždějí do svých míst dobrovolné služby. Setkání se konají každý měsíc na různých místech. **(45, 50)**

Náplň víkendů zahrnuje základní informace o dobrovolné službě, salesiánskou pedagogiku a spiritualitu, výchovu a sebevýchovu, hry, interkulturní pedagogiku, seznámení s riziky dobrovolné služby, praktické informace, rizikové chování, krizové momenty, první pomoc, praktickou přípravu programů atd. **(45)**

Součástí povinné přípravy je absolvování praxe v některém ze salesiánských zařízení v ČR či v zahraničí. Praxe se týká zvláště těch, kteří nemají hlubší zkušenost s prací s mládeží a dětmi a s pedagogikou Dona Boska.

Po ukončení přípravy a splnění podmínek získá každý účastník certifikát o absolvovaném školení. **(45, 50)**

2. CÍL PRÁCE

Pro vypracování bakalářské práce jsem si zvolila cíle dva, které jsou následující:

- 1. Vypracovat ucelenou brožuru popisující historii a současné působení salesiánů v misiích v jednotlivých světadílech.**
- 2. V rámci brožury zpracovat zkušenosti, připomínky a doporučení náhodně vybraných dobrovolníků, kteří se zúčastnili salesiánských misí ve světě.**

3. METODIKA

Ke zpracování praktické části práce a ke splnění v pořadí druhého stanoveného cíle jsem si zvolila kvalitativní výzkum. Glaser a Corbinová považují kvalitativní výzkum za jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických metod nebo jiných druhů kvantifikace. (5)

V běžném případě kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. Otázky mohou být v průběhu výzkumu (během sběru dat) modifikovány či doplňovány. Proto se někdy kvalitativní typ výzkumu považuje za pružný typ. Výzkumník u tohoto typu pracuje přímo v terénu, kde se něco děje. Sběr dat a jejich analýza probíhá v delším časovém intervalu a zároveň současně. Zpráva o kvalitativním výzkumu obsahuje podrobný popis místa zkoumání, citace z rozhovorů a poznámek, které si výzkumník dělal při sběru dat v terénu. (5)

3.1 Použité metody a techniky sběru dat

Ve výzkumu jsem použila metodu dotazování, techniku polostrukturovaného rozhovoru. Před prvním setkáním jsem si připravila okruh otázek, na které jsem se pak v průběhu rozhovorů respondentů ptala. Rozhovory probíhaly formou face to face, přičemž byly se svolením tázaných nahrávány na MP3 přehrávač. Naše rozhovory trvaly přibližně 45 minut. V průběhu jsem kladla doplňující otázky a tím jsem se snažila docílit tzv. sondáže (probingu), která slouží k prohloubení odpovědí v určitém směru. (5)

3.2 Charakteristika zkoumaného souboru

Základní soubor tvoří dobrovolníci, kteří se zúčastnili salesiánského dobrovolnického programu Cagliari a koordinátoři téhož programu. Cílový soubor tvoří

koordinátoři a dobrovolníci dobrovolnického programu Cagliari, dále potenciální dobrovolníci pro tentýž program, v posledku veřejnost, zajímající se o danou problematiku.

Zkoumaný soubor (vzorek) tvoří 10 náhodně vybraných dobrovolníků s přihlédnutím k tomu, aby země, ve kterých dobrovolníci byly, zastupovaly všechny čtyři kontinenty, kam jsou skrze projekt Cagliari vysíláni. Zkoumaný soubor dále tvoří koordinátor téhož programu.

3.3 Realizace výzkumu

Výzkum byl intenzivně realizován v průběhu měsíce července a začátku srpna 2009. Po předchozí domluvě s náhodně vybranými dobrovolníky jsem se s nimi setkávala v prostředí jim blízkém, tedy v místě okolí jejich bydliště či zaměstnání. Na některé dobrovolníky jsem měla kontakt již z minulosti. S prosbou o získání dalších kontaktů jsem se obrátila na koordinátorku projektu Cagliari, která mi velice ochotně vyšla vstříc. Naše domluva probíhala především elektronickou poštou či telefonicky. Všichni dobrovolníci souhlasili s tím, že ve výzkumné části uvedu jejich křestní jméno, věk a místo pobytu dobrovolné služby.

4. VÝSLEDKY

4.1 Analýza polostrukturovaných rozhovorů s dobrovolníky

Rozhovory jsem uskutečnila celkem s desíti dobrovolníky, z nichž bylo osm žen a dva muži. Průměrný věk dobrovolníků je 25 let. Další zjištěné informace můžeme nalézt v následující tabulce.

Jméno	Věk	Délka pobytu	Místo pobytu
Jitka	24	1 měsíc	Bulharsko
Jana	26	12 měsíců	Indie
Jiří	28	9 měsíců 12 měsíců	Bulharsko Zambie
Ludmila	27	10 měsíců	Německo
Veronika	23	12 měsíců	Mexiko
Michaela	25	8 měsíců	Indie
Jitka	25	10 měsíců	Německo
Jana	22	12 měsíců	Mexiko
Ondřej	25	8 měsíců	Indie
Gabriela	25	12 měsíců	Kongo

Tabulka č. 1 Výzkumný vzorek polostrukturovaných rozhovorů s dobrovolníky

4.1.1 Motivace dobrovolníků k dobrovolné službě

Otázky:

Co Vás vedlo k rozhodnutí zúčastnit se salesiánského voluntariátu Cagliari?

Jaká byla Vaše motivace pro dobrovolnou službu?

Nejčastější odpovědí respondentů na otázku týkající se motivace k dobrovolné službě byla touha poznat cizí (exotickou) zemi, zkusit v ní žít a poznat ji (ne jen jako turista). Dobrovolníci na stejné úrovni uváděli také touhu něco ze sebe dát, ne jenom přijímat, pomáhat druhým, dělat něco užitečného a smysluplného.

Veronika (Mexiko): „*Moje hlavní motivace byla žít v nějaké zemi, poznat její kulturu a stát se součástí té země.... A fakt, že budu někde pomáhat a dělat něco užitečného mě nadchl*“.

Jitka (Německo): „*Byla to velká výzva. Nadchlo mě, že budu moct poznat nové prostředí, nové lidi..., pomáhat a to navíc v duchu dona Bosca, který pro mě dost znamená*“.

Gabriela (Kongo): „*Už dlouho jsem hledala organizaci, se kterou bych mohla vyjet jako dobrovolník a dělat aspoň něco, co má smysl*“.

Dalším důvodem pro dobrovolnou službu v zahraničí byla touha získat nové zkušenosti, něco se naučit a něco zažít (touha po dobrodružství), poznat jak probíhají projekty (misie) v zahraničí a podpořit je.

Ondřej (Indie) uvádí: „*...chtěl jsem podpořit dobře fungující a smysluplné projekty..., v mém rozhodnutí taky sehrála roli touha po dobrodružství, testování sebe sama, získávání nových zkušeností a dovedností*“.

Ludmila (Německo): „*Chtěla jsem vyzkoušet něco nového, něco se naučit a něco zažít*“.

Jana (Mexiko): „*Vždy jsem chtěla jet někam na misie, měla jsem touhu sloužit takto Bohu*“.

Kromě toho stojí za připomenutí, že 5 dobrovolníků z 10 uvádí, že jejich rozhodnutí odjet na dobrovolnou službu do zahraničí předcházelo již studijní pobyt v některé z evropských zemí (Německo, Rakousko, Španělsko).

4.1.2 Předchozí zkušenosti s prací s lidmi, s dobrovolnictvím

Otázky:

Už jste někdy podobnou práci dělal/a?

Měl/a jste předtím podobné zkušenosti s prací s lidmi, s dobrovolnictvím?

V této části 7 dobrovolníků z 10 odpovědělo kladně, tedy, že zkušenost s prací s dětmi a mládeží (alespoň částečnou) měli, ovšem v České republice. Další dobrovolníci, tedy Jiří (Zambie) získal tuto zkušenost po devítiměsíčním pobytu u salesiánů v Bulharsku, též Michaela (Indie) měla podobnou zkušenost v zahraničí (1 měsíc Bulharsko, 3 měsíce Zambie). Ondřej (Indie) měl zkušenost s prací s dětmi a mládeží nejen v ČR, ale poté také 1 měsíc u salesiánů v Bulharsku. Shrňme-li tuto část, je patrné, že všichni dobrovolníci alespoň částečnou zkušenost s podobnou prací měli. Někteří ji získali v České republice, někteří v zahraničí už přímo jako dobrovolníci, ovšem na kratší dobu. Pokud jsem se dobrovolníků zeptala, jaký konkrétně druh práce vykonávali, jednalo se zejména o vedení dětských letních táborů, vedení volnočasových kroužků pro děti a mládež, někteří uváděli také zkušenost s vedením dětí v salesiánském středisku mládeže apod. Dva dobrovolníci uvádějí v rámci přípravy na voluntariát povinné absolvování praxe v některém ze salesiánských středisek v ČR.

Ondřej (Indie): „*...ve školním roce jsem chodil pomáhat do nízkoprahového klubu Oráč u salesiánů v Českých Budějovicích*“.

Ludmila (Německo): „Zkušenost s prací s dětmi nebo mladými lidmi jsem měla, zkušenost s dobrovolnictvím také, vedením volnočasových kroužků, ale zkušenost s dobrovolnictvím v zahraničí jsem do té doby neměla“.

4.1.3 Hodnocení přípravy na dobrovolnou službu; zpětná vazba pro koordinátory

Otázky:

Jaká byla příprava na voluntariát a spolupráce s koordinátory?

Připravili Vás dobře nebo na něco důležitého zapomněli?

V podstatě všichni dobrovolníci hodnotí přípravu na voluntariát kladně. Nejvíce si cení a na první místo v přípravě kladou možnost seznámit se s praktickými zkušenostmi předchozích dobrovolníků, s kterými byli v době přípravy v kontaktu.

Michaela (Indie): „Nejdůležitější pro mě bylo sdílet podobné pocity a potřeby s ostatními připravujícími, setkávání s odborníky na problematiku třetích zemí a slyšet zkušenosti dobrovolníků, kteří už měli dobrovolnou službu za sebou“.

Ludmila (Německo): „Příprava byla provedena velmi dobře a poctivě. Byla jsem spokojená. Bylo to 8 víkendů, na nichž bylo možno se seznámit se zkušenostmi bývalých dobrovolníků, víkendy obsahovaly pedagogické přednášky, první pomoc atd.“.

Dobrovolníci hodnotí kladně také spolupráci s koordinátory.

Jitka (Německo): „S komunikací s koordinátory mám velmi dobrou zkušenost. Vždycky byli otevření a spolehliví“.

Jana (Mexiko): „*Příprava byla super, s koordinátory jsme si vytvořili velmi dobré vztahy a jsou z nás přátelé a myslím, že nebýt přípravy, byl by pobyt v Mexiku o mnoho těžší, opravdu*“.

Čtyři dobrovolníci upozorňují na důležitou skutečnost. Jedná se o to, že na všechno podrobně připravit nelze. Některé věci člověk sám zjistí až na místě a sám si je také prožije. Dále ve svých odpovědích zdůraznili jakousi touhu, nemít vše dopředu přesně připravené (nalinkované), ale skutečnosti (situace) sám na místě vidět a prožít je svým způsobem (nezkreslené).

Ludmila (Německo): „*Myslím, že nás připravili dobře v rámci možností. Na realitu vás nepřipraví nikdo, protože je pokaždé jiná a jedinečná*“.

Veronika (Mexiko): „*...i představy o tom, jaké to tam bude se předat nedají, je to něco absolutně nepředstavitelného*“.

Michaela (Indie): „*Já osobně preferuji to, že pokud člověk jede do nějaké země, je lepší, když zná obecné informace o dané zemi, ale ostatní si má prožít a ozkoušet sám*“.

Jana (Mexiko): „*Nikdy se nedá připravit na všechno a hlavně by to potom nebylo dobrodružné, kdyby nás něco nepřekvapilo...*“.

Na otázku, zda ti, co dobrovolníky připravovali na něco důležitého zapomněli se 7 tázaných domnívá že ne, dvě dobrovolnice nedokáží posoudit, jeden dobrovolník má připomínky k dobrovolné službě v Zambii, které jsou v následujícím přepisu části rozhovoru.

Jiří (Zambie): „Do Zambie by se hodilo víc pedagogiky a vzdělávání, ale on to na Sadbě nikdo netušil, že budu na „tvrd“ učit v regulérní škole, ne jen nějaké vypomáhání a doučování...Bohužel v Čechách mají salesiáni hlavně (95%) střediska volnočasových aktivit, a tak je pojmána i příprava... V Zambii je dobrovolník učitelem na plný úvazek a zástupcem ředitele pro řadu věcí“.

Dva dobrovolníci upozorňují na dobrou a neméně důležitou přípravu na návrat z dobrovolné služby do Čech. (Návrat domů, jak jsem později z rozhovorů zjistila, byl pro některé dobrovolníky větší zátěží než příjezd do cizí země.) Dobrovolnice **Michaela** oceňuje to, že ji připravili na to, jakými fázemi dobrovolník prochází během dobrovolné služby a následně byla schopná je v reálném čase rozpoznat a řešit.

4.1.4 Hodnocení počátku dobrovolné služby v zahraničí

Otázky:

Jak byste hodnotil/a první dny po přiletu do cizí země?

Dostavil se prvotní „šok“ z neznámé země a cizí kultury?

Jak Vás přijali ve středisku (děti, mladí, komunita salesiánů)?

Hodnocení prvních dnů v cizí zemi

Čtyři dobrovolníci **Ondřej, Jana (Mexiko), Veronika a Michaela** popisují první dny po přiletu do cizí země a místa dobrovolné služby s nadšením a okouzlením z nového prostředí. Připouští i to, že to byly dny náročné, ale zároveň velice naplňující.

Jana (Mexiko): „Všechno bylo nové a hrozně mě to fascinovalo, bylo to samozřejmě náročné na únavu a porozumění, ale díky komunitě a lidem to bylo super“.

Michaela (Indie): „*Vše bylo nové, úžasné a zároveň otřesné. Hýřila jsem energií, práce s dětmi mi šla*“.

Ačkoliv o určitém „šoku“ z cizího jazyka, z nových lidí a nového prostředí hovoří tři dobrovolnice, jejich hodnocení je v závěru také pozitivní.

Jitka (Německo) hodnotí situaci: „*Šok z nového prostředí asi byl. Najednou tolik nových lidí...A hledání svého místa...Začátky byly pro mě spíše příjemné. Takové objevné. Příjemné šoky*“.

Jitka (Bulharsko): „*Přílet byl trochu zmatený...děti i rodiče, kteří mě na letišti vyzvedli, začali na mě hrozně rychle mluvit, mysleli si, že umím perfektně jazyk, byl to trochu šok, ale jinak byl přechod plynulý díky dobré přípravě...*“.

Ludmila (Německo): „*No, šok byl hlavně v tom smyslu, že se nedomluvíte, i když jazyk umíte...První dny byly samozřejmě náročné, ale snášela jsem to celkem dobře.*“

Jiří (Zambie) a Michaela (Indie) popisují „šoky“ až po delší době jejich působení v cizí zemi.

Jiří: „*...možná až časem, když mám možnost je víc poznávat, tak objevuji řadu známých pravd (chudoba, hlad, tradice) o kterých vím, ale zážitek na vlastní kůži jakoby šokuje.*“

Michaela: „*Kulturní šok jsem prožila až asi po třech měsících, kdy jsem si začala uvědomovat a setkávat se stále častěji s odlišností našich kultur.*“

Jana (Indie) si na první dny nevzpomíná. Hodnotí pouze organizaci v tamější komunitě, která ji utkvěla v hlavě a kterou zprvu nechápala. Sama říká: *„Indové neřeknou moc jasně rozpis dne...není to pevně zorganizované...takže jsem se první dny cítila trochu ztracená“*. Díky dobré přípravě s tím Jana počítala a brzy i toto přijala za své, jak sama později říká: *„Já jsem naštěstí věděla, že to tak bude...věděla jsem od předchozích dobrovolníků, kteří mi říkali že se první, druhý týden budu jenom koukat...já jsem to vzala za své, neměla jsem nějaké ambice hned všechno organizovat...v tom byla ta příprava dobrá.“*

Gabriela (Kongo) hodnotí: *„První dny – šok jsem nezaregistrovala, měla jsem spíše problémy se jmény a rozeznáním kluků“*.

Přijetí dobrovolníků ve středisku

V podstatě všichni dobrovolníci se shodují více či méně na pozitivním přijetí zejména dětmi, dále také mladými i komunitou salesiánů. Samozřejmě upozorňují na individuální rozdíly mezi dětmi i salesiány. Ovšem negativní hodnocení jsem nezaregistrovala u žádného z dobrovolníků. Zejména pozitivně hodnotí přijetí mladšími dětmi, které mají často nejmenší jazykové i osobní bariéry.

Jana (Mexiko): *„Děti jsou naprosto bezprostřední, učí vás jazyk (nejdříve tedy sprostá slova), dospělí si rádi popovídají o tom, kde žijí a jaké jsou tam zvyky a k mládeži se člověk dostane přes fotbal...“*

Gabriela (Kongo): *„Přijetí bylo srdečné, většina kluků neměla problémy se na vás hned vššet“*.

Jana (Indie): „*Tam byli kluci od 5 do 15ti let věku. Oni vůbec nemají problém v komunikaci. Hned přiběhli sami, hlavně ti malí kluci. Ti jsou na začátku nejvíce kontaktní osoby pro dobrovolníka, jsou spontánní. Se staršími vzniká vztah postupně...*“.

Jitka (Bulharsko): „*V oratoři jsme pracovali s dětmi cikánskými a bulharskými. Ty cikánské děti si každého kontaktu hodně vážily, protože se o ně v podstatě nikdo nestaral...bydleli na okraji Kazanlaku v chatrčích...děti nikdo nevychoval. Bulharské děti už nás tolik nebraly, byly to starší kluci, ale třeba si s námi zahrály hry...*“.

Dvě dobrovolnice (Ludmila, Jitka), které byly v Německu, upozorňují na skutečnosti a okolnosti, kde se odvíjela jejich dobrovolná služba.

Ludmila (Německo): „*Přijetí bylo fajn. Salesiáni nás vzali moc mile, snažili se, abychom se tam cítili jako doma. Děcka se potřebovala trochu víc rozkoukat, vzhledem k tomu, že některá děcka měla psychický handicap, trvalo jim přivyknutí na nás i několik měsíců. To bylo poměrně náročné, ale zas se tak nechovala všechna děcka*“.

Jitka (Německo): „*Ze strany komunity salesiánů a kolegů bylo přijetí velmi milé a vstřícné. Co se týče mladých, byly reakce také spíše pozitivní. Byli tam takoví, u kterých se objevily oboustranné sympatie od začátku, takoví, kde sympatie vznikly v průběhu času a takoví, kde nějaký srdečnější vztah prostě nevznikl. Ale nikdo nebyl vyloženě nepřátelský*“.

Pro doplnění, obě dvě výše zmíněné dobrovolnice působily na stejném místě, tedy jedná se o vzdělávací zařízení, které je určené k pracovní a společenské rehabilitaci mladých lidí s handicapem, v Bavorsku, ve vesničce Aschau am Inn.

Dva dobrovolníci upozorňují na to, že je děti zpočátku jejich dobrovolné služby srovnávaly s dobrovolníky předešlými. Z jejich odpovědí je patrné, že to pro ně možná

nebylo vždy lehké přijmout. (Pravděpodobně se s tímto fenoménem potýká mnoho dobrovolníků, jak podotýká Veronika, ovšem v odpovědích ostatních toto nezaznělo.)

Ondřej (Indie): „*Děti byly na dobrovolníky zvyklé, většina z nich už ve středisku dobrovolníky zažila, takže se na nás těšily. Jenom jsme se museli vyrovnat s tím, že nám děcka zezачátku říkaly, co a jak dělali předchozí dobrovolníci a jak se jim po nich stýská*“.

Veronika (Mexiko): „*A co děcka? ...celkově jsem pro ně byla prostě dobrovolnice, nějak nebrali na vědomí moji individualitu, jsou zvyklí, že tam pro ně je vždycky předchůdkyně...ale to je úděl každého dobrovolníka...ten nastávající byl pro ně zas určitě Veronikou...*“.

Michaela (Indie) připojuje zajímavou poznámku, která s největší pravděpodobností odráží odlišné kulturní prostředí: „*Děti byly úžasné. Měly velkou radost, že tam s nimi jsme a hlavně dlouho budeme...Salesiánská komunita nás přijala také dobře, ale občas jsem pociťovala, že jako žena mám menší práva a možnosti než ostatní*“.

4.1.5 Pobyť a jeho náročnost

Otázka:

Jaká byla náročnost pobytu?

Pět dobrovolníků z deseti (Jiří, Jitka – Bulharsko, Michaela, Jana – Mexiko, Veronika) hodnotí mimo jiné jako náročnou náplň dne a pracovní vytížení.

Veronika (Mexiko): „*Dobrovolná služba byla náročná, jak psychicky, tak hlavně fyzicky. Moc jsem toho nenaspala, celý den v oratoři, práce všeho druhu...*“.

Michaela (Indie) popisuje náplň dne a svoji práci a následně dodává: *„Náročné to bylo, ale pokud se s tím člověk dokázal poprat, tak ho to potom náležitě posílilo“.*

Jana (Mexiko): *„Náročné to bylo, hlavně vzhledem k časovému rozvrhu a k náplni práce, kterou jsme měli. V Mexiku se dobrovolník naplno účastní života salesiánské komunity...“.*

Tři dobrovolníci zmiňují jako náročnou konkrétně práci a trpělivost s dětmi, z toho jedna upozorňuje na velkou zátěž při návratu.

Ondřej (Indie): *„Perné chvíle jsem zažíval během výuky. Jako učitel jsem nepoužíval tělesné tresty, na které byly děti zvyklé, a tak byl někdy problém s disciplínou“.*

Ludmila (Německo): *„Náročnost pobytu byla dost turbulentní. Myslím, že to bylo i děckama, s kterými jsme pracovali“.*

Jana (Indie): *„Je to taková životní lekce, člověk získá nadhled...kolikrát jsem si sáhla na své hranice...kolikrát mě děcka štvaly, byly všude. Náročné bylo, mít tu trpělivost s nimi, ale jinak jsem si ten pobyt užívala!...pro mě byl nejhorší návrat...pocit, že už je nikdy neuvidím...“.*

Dobrovolníci Ondřej (Indie), Jitka (Bulharsko) a Jana (Mexiko) zmiňují jako náročné mimo jiné místní klimatické podmínky – horko a sucho.

Určitou podobnost nacházíme v hodnocení dvou dobrovolníků, kteří byly v Africe a které se týká mezilidských vztahů.

Jiří (Zambie): „Náročnost byla pořád nějaká. Na začátku zorientovat se ve škole, v učení, v lidech, kdo jaký je, co od koho čekat, jak jednat, co je normální chování a co naopak není a zkouší tím něco, bylo třeba si je získat...“.

Gabriela (Kongo): „Nakonec asi nejtěžší bylo porozumění s dospělými, je to jiná mentalita, děti byly v pohodě jako všude jinde...“.

Nakonec dva dobrovolníci zmiňují jako náročné odloučení od přátel, rodiny a blízkých, zejména v období, kdy jedna či druhá strana měla určité problémy. Z toho jedna dobrovolnice upozorňuje na další skutečnosti, které stojí za připomenutí.

Ondřej (Indie): „Náročnější okamžiky byly také tehdy, když měl někdo z mých blízkých doma nebo jinde ve světě problémy a já jsem chtěl být s ním a podpořit ho“.

Jitka (Německo): „Co mi dávalo zabrat...odlehlost toho místa, odloučení od mých přátel a blízkých, najít v práci své místo, zachovat si odstup od práce (některé osudy mladých byly opravdu zdrcující...)“.

Kromě toho, co bylo náročné, dobrovolníci často upozorňují na to, co bylo také hezké. Z našich rozhovorů není znát, že ty náročné chvíle by dobrovolníky nějak odradily. O tom, zda dobrovolníci pobytu litovali, bude také vypovídat následující odstavec, týkající se daného tématu.

Ondřej (Indie): „Zase jsem prožíval spoustu krásných momentů. Viděl jsem hodně dětské radosti v tvrdých životních podmínkách a to vám dá sílu pracovat dál“.

Jitka (Německo): „Měla jsem radost, když se něco podařilo, když jsem viděla ve své práci smysl, z hezkých společných zážitků...“.

Jana (Indie): „*Je to taková zkouška sama sebe. Celkově to bylo pozitivní...Já sem to ani tak namáhavě neprožívala. Opravdu jsem si to tam užívala, každý den. Vychutnávala jsem si to...*“.

Jitka (Bulharsko): „*Byla jsem tam strašně ráda...bylo to docela vysilující, bylo to fyzicky náročné, ale hrozně mě to obohatilo...*“.

4.1.6 Zda dobrovolníci svého pobytu litovali či ne.

Otázka:

Přišly chvíle, kdy jste tohoto rozhodnutí litoval/a?

Na výše zmíněnou otázku odpovídá pět dobrovolníků z deseti jednoznačně, že ne. Dalších pět připouští, že je myšlenky týkající se lítosti či pochybení nad jejich rozhodnutím napadaly. Zajímavé je, že na konci všech pět dochází ke stejnému pohledu na věc, tedy, že svého rozhodnutí skutečně nelitují. Důvody, proč tyto myšlenky přišly, byly různé. U některých tyto situace nastaly vnějšími okolnostmi, u některých sehrály roli osobní záležitosti apod.

Gabriela (Kongo): „*Ano, byly chvíle, kdy mě něco naštvalo a říkala jsem si, proč to vůbec dělám, ale hned jsem zahlídla někoho, kvůli komu mělo cenu přijet*“.

Ondřej (Indie): „*Opravdu jsem litoval vlastně akorát tehdy, když jsem byl nemocný. Člověk je zvyklý na určité zdravotnické zázemí a má strach, že by mohl mít nějakou závažnější nemoc, kterou u nás jen tak nechytne...*“.

Veronika (Mexiko): „Nelitovala jsem svého rozhodnutí, protože Mexiko mi dalo hrozně moc. Snad jen párkrát jsem pomyslela na to, jestli mi to stálo za to. Ale to bylo až po návratu a to po půl roce doma, kdy jsem si stále nemohla zvyknout...“.

1.4.7 Celkové hodnocení dobrovolné služby v zahraničí; pozitiva a negativa absolvovaného pobytu

Otázka:

Měl pobyt pro Vás osobně nějaký přínos – pozitiva?

Na tuto otázku, jak je patrné v následujícím textu, odpovídali dobrovolníci rozmanitě, avšak nacházíme zde také společné znaky. Zejména pro některé to byl velký přínos po stránce profesní a pracovní a získání nových vědomostí (pedagogika, lepší znalost jazyka apod.). Dále, většina dobrovolníků uvádí velké obohacení a rozšíření pohledu na věc, též lepší poznání sama sebe. Neméně důležité a obohacující bylo pro dobrovolníky poznání nové cizí země a kultury, též přínos po stránce duchovní. Bude asi nejlepší, když nyní uvedu všechny odpovědi v přepisu rozhovoru. Každý dobrovolník je jedinečná osobnost, a tak je patrné, že pro každého byl přínos z dobrovolné služby něčím odlišný. Stojí za to, si jednotlivé odpovědi po řadě přečíst a utvořit si tak vlastní názor. Podívejme se tedy na následující řádky.

Jitka (Bulharsko): „Byla jsem tam strašně ráda...Myslím si, že mě to tam obohatilo stokrát víc, než jsem to tam obohatila já...Poznali jsme jak bulharské děti, tak i ty cikánské...Obohatilo mě poznání cikánské komunity, ta je úplně jiná než česká...Když jsme viděli, jak tráví čas, jak vychovávají děti...nebo spíš nevychoávají...jak tam probíhá duchovní život...byl to obrovský zážitek...bylo to obohacující po té kulturní i sociální stránce...bulharská liturgie, obřady v kostele byly po tom východním způsobu (katolíci východního obřadu)...dává to úplně jiný rozměr než tady u nás...“.

Jana (Indie): „Je to taková životní lekce v tom, že člověk získá nadhled...to bylo asi to největší, co jsem získala...člověk pozná, že věci jdou i jinak...že to co mám tady doma, to jak žiju, to jak pracuju, to jak myslím, to není ten jediný způsob, který je možný, natož ten jediný správný...až když jsem poznala něco jiného, tak jsem byla schopná říct jak vlastně žiju, jak pracuju...kolikrát jsem si šáhla na své hranice...už víc vím, jak reaguju...je to taková zkouška sama sebe...co zvládnou, co nezvládnou...celkově pozitivní...já jsem si to tam opravdu užívala...vychutnávala jsem si to...“.

Jiří (Bulharsko, Zambie): „Oba pobyty pro mě měli přínos. V Bulharsku to byl přínos po duchovní stránce a poznání cizí země...V Zambii to byl přínos po profesní stránce (vyučovaný obor a pedagogika)...Byl to nezapomenutelný, možná nejintenzivnější rok života (škola, žáci, učitelé, možnost podívat se po Zambii)“.

Ludmila (Německo): „Po osobní stránce to pro mě mělo obrovský přínos. Člověk si dokáže, že je v jistých věcech samostatný a hlavně dokáže posunout své hranice...Člověk tam pozná hodně sám sebe, svoje kvality a slabé stránky, to pro mě bylo hodně důležité. Velkým plusem pro mě také bylo, že jsem si tam odpočinula od běžných denních problémů, které člověk řeší v tom shonu tady...Také mi to dalo hodně po pracovní stránce, vystudovala jsem pedagogiku volného času, takže to byla perfektní praxe...“.

Veronika (Mexiko): „Moje služba změnila můj život. Zní to jako veliká fráze, ale prostě nic už od té doby nebylo jako dřív. Změnil se můj pohled na svět. Díky Mexiku jsem získala hodně zkušeností do své profese sociální pracovníce. Naučila jsem se více improvizovat, pracovat za různých podmínek, s různými typy lidí a to mi moc dalo...Po návratu do Čech mi to usnadnilo hledání práce. Přestala jsem se bát...V Mexiku jsem zažila různé i hrůzné věci jako únosy, přestřelky a podobná nebezpečí. To mě naučilo, že ne všude je bezpečno jako u nás...musela jsem se naučit chovat v takových

chvilkách...vyzkoušela jsem si, jaké je to mít šéfa...myslím, že jsem se tam naučila i takové určité pokoře...Další přínos je, že už vím, že si dokážu zvyknout kdekoliv, že život není o zemi, ve které žijete, ale o vás a o lidech se kterými se setkáváte...a ještě, zkusila jsem si život v komunitě...dobrá zkušenost pro život a někdy hodně těžká...na osobní rovině mě to obohatilo hrozně moc, musela jsem se naučit žít s lidma a to dost intenzivně...“.

Michaela (Indie): *„Poznala jsem nové možnosti a limity. To, že dokážu pracovat a žít v cizí zemi, že se dokážu nějakým způsobem domluvit s lidmi, se kterými mám společných jenom pár slov...Během pobytu jsem získala nový pohled na sebe, svůj budoucí život, na lidi figurující v mém životě a vztah s Bohem“.*

Jitka (Německo): *„Poznala jsem lépe Bavorsko, místní zvyky, jazyk, který se od spisovné němčiny hodně liší, krásná místa, nové lidi a jejich osudy...a trochu líp i sama sebe...Myslím, že jsem teď tolerantnější k jiným názorům, image, k homosexualitě, k chybám druhých i těch svých...Získala jsem pár zkušeností v oblasti vychovatelství a práce s mladými lidmi...Naučila jsem se dochvilnosti, díky mé české kolegyni...Zlepšila jsem si němčinu, což se mi jako učitelce němčiny bude hodit i v budoucnosti...Rozhodně teď stojím víc nohama na zemi než dřív...“.*

Jana (Mexiko): *„Byla jsem tam šťastná, což bylo největší pozitivum...Mohla jsem poznat spoustu lidí, jejich životy. Uvědomila jsem si, že musím pozměnit hodnoty a změnil se mi pohled na svět...Problémy, které mám já, najednou neměly takový význam. Jsou lidé, kterým jde o přežití...Viděla jsem také, jak lidé v Mexiku umějí žít dnešek, přítomnost...to mi hodně dalo“.*

Ondřej (Indie): *„Dobrovolnou službu hodnotím rozhodně jako přínos a to v mnoha ohledech...Zlepšila se moje angličtina...Člověk se musí spolehnout sám na sebe...třeba i řešit nějakou krizovou situaci...to vás posílí! Člověk může být zajímavější pro*

zaměstnavatele...Mám menší strach z větších životních změn...Setkání s odlišnou kulturou mělo taky pozitivní vliv na můj žebříček hodnot, životní preference...přivedlo mě to k myšlenkám, co je pro mě v životě důležité“.

Gabriela (Kongo): *„V Africe „zapomenete“ na problémy co máte v Evropě...řešíte jiné...žijete více přítomnost a zjistíte, že to není tragédie, když vše nejde podle plánu...V Evropě moc plánujeme...V Africe se žije přítomnost, ale ideál by byl asi něco mezi...“.*

Otázka:

Je něco, co Vám tento pobyt vzal – negativa?

Na tuto otázku uvádím také odpovědi každého z dobrovolníků. Je to neméně důležité. O tom, že negativa nepřevažovala nad pozitivy se zmiňují konkrétně tři dobrovolníci.

Jitka (Bulharsko) se o negativech vůbec nezmínila, ačkoliv otázka v průběhu rozhovoru zazněla.

Jana (Indie): *„Několikrát jsem si říkala, jestli mi ten stav po návratu za to stál? Ale zatím jsem vždycky došla k názoru, že stál...Nevím, jestli jsem ztratila nějaké ideály???“.*

Jiří (Zambie): *„Ano, ten pobyt mi vzal v Bulharsku 9 měsíců života a v Zambii 12 měsíců života. Dále také možnost vydělávat si, být s blízkými, být doma a zajišťovat budoucnost...“.*

Lída (Německo): *„Ta negativa jsou v poměru toho, co mi to dalo mnohem menší...Přesto, že jsme byly v Německu, byly jsme v podstatě odříznuté od okolního světa. Žádný internet a tak...Středisko bylo zasazeno v krásné přírodě, ale do nejbližšího města to bylo 7 nebo 15 km, což je bez auta trochu problém...Takže mi to „vzalo“ rok osobního*

života...Tam se řešilo jen jak se daří děckám, co dělají nebo nedělají...nebyli tam žádní lidé v našem věku, žádná možnost navázat kontakty s vrstevníky...“.

Veronika (Mexiko): *„Negativa???...Před Mexikem jsem už nebyla naivní holka, ale tak celkově mě to ještě zdrnilo, občas se s lidma nepáru a jsem někdy až moc přímá...což ne vždy je špatně, ale je potřeba chovat se s mírou...Díky Mexiku, kde občas bylo potřeba jednat, na to tady zapomínám, tady lidi nejsou zvyklí na takové chování...Rok studia mi to vzalo...po návratu jsem se sice do školy vrátila, ale už mě to nenaplňovalo jako dřív...takže se školou stále bojuju a tuším, že kdybych nikam neodjela, tak už školu dávno mam, ale otázkou je, zda bych měla práci, která mě teď tolik baví...Tak trošku mě to asi oddálilo od rodiny, dost často jsem tou, co nikdy není doma...“.*

Michaela (Indie): *„Na nějakou dobu ze mě pobyt vysál všechnu moji trpělivost a sílu pracovat s dětma...“.*

Jitka (Německo): *„Kdybych neodjela, byla bych teď asi finančně samostatná, pracující mladá žena...Možná bych měla přítele nebo bych chystala svatbu...Měla bych blíž k mým přátelům a blízkým...Možná taky ne. Dobrovolnickým rokem se tohle všechno nějak odsunulo...Ale je to negativum?“.*

Jana (Mexiko): *„Těch negativ bylo taky dost, ale ta pozitiva jednoznačně převažují...Například již nemám iluze o kněžích... jsou to prostě úplně obyčejní lidé, kteří taky dělají dost hloupostí a je proto třeba se za ně více modlit...“.*

Ondřej (Indie): *„Během těch osmi měsíců jsem zapomněl hodně věcí ze školy...vlastně jsem v září odstátnicoval a hned v listopadu odjel do Indie...Teď zjišťuju, že jsem zapomněl spoustu věcí, například z práva sociálního zabezpečení, které mi budou v zaměstnání chybět...Budu se muset učit znova...“.*

Gabriela (Kongo): „Nevím...myslím, že ten rok mi více dal než vzal (pokud vzal) ...Negativum bylo to, že jsem v té době měla přítele a rok odloučení je dlouho...“.

4.1.8 Jak se odvíjely dny po přiletu domů; pocity a hodnocení

Otázky:

Jaké byly první dny po přiletu domů?

Stala se ve Vašem životě nějaká změna?

Jak se k Vám chovalo okolí?

Období po přiletu domů

Pět dobrovolnic hodnotí dny po příjezdu tak, že hovoří o velkém zármutku a stesku. Také zmiňují velikou zátěž po příjezdu domů.

Jana (Mexiko): „Nejdříve jsem byla moc ráda, že vidím rodinu a přátele...všichni mě moc hezky vítali, ale bylo mi hrozně moc smutno, takže jsem probrečela spoustu nocí...Ted' už je to lepší, ale návrat byl asi horší...teda určitě mnohem horší, než příjezd do Mexika...“.

Veronika (Mexiko): „Dny po přiletu domů? Jo, tak to byly právě ty nejhorší chvíle z celého dobrovolnictví...Zažívala jsem tu nejhorší formu aklimatizačního syndromu, jak tomu říkám já...Privítala jsem se se všema, ráda jsem je viděla...jenže pak přišel stesk po Mexiku, který jsem v Mexiku nikdy nezažila...První měsíc jsem prospala, téměř nevycházela ven, ležela ve svém pokoji a spala...jediné akce, které mě nějak naplňovaly, byly ty, kde jsem se sešla s dalšími dobrovolníky a mohla povídat o svém Mexiku nebo předávat zkušenosti dalším...Mluvila jsem jen o Mexiku, což lidi ze začátku zajímalo, ale pak zvláště

ti blízcí cítili a měli pocit, jako by Mexiko bylo něco víc než oni...nedokázali to pochopit a občas se ptali, co je na Mexiku tak skvělého, že oni mi nikdy nebudou dost dobří...“.

Jana (Indie): *„Já vím, že to bylo najednou všechno takový prázdný...dorazila jsem na letiště, vyzvedl mě brácha s mamkou a já sem v sobě měla hroznej pocit, protože oni byli hodně šťastní, že mě vidí a já, ne že bych je neviděla ráda, ale v myšlenkách jsem tu cestu probřečela...v myšlenkách jsem byla v Indii a k tomu mě strašně mrzelo, že jsem neměla takovou radost, že je vidím...měla sem výčitky svědomí...všechno bylo strašně prázdný, jako kdyby někdo kus vyrval z mojí dušičky...a já sem věděla, že už ten kus nikdy nenajdu...to člověk prožíval týden...i takový to, když lidi potkáváš na ulici a oni se tě ptaj...Tak co? Jak ses měla v Indii? To byla nejhorší otázka na kterou se tě můžou zeptat...byl to tak intenzivní rok života...“.*

Jitka (Bulharsko): *„Já sem tak jako spadla z nebe...Samozřejmě, že si zvykneš a za nějakou dobu vpluješ tady do toho, ale už v tobě zůstane ta zkušenost a víš, že to co je tady, není jediný možný způsob, jak věci dělat, jak věci prožívat...a že někdy se to dělá úplně jinak a je to taky dobrý...prožila jsem to hodně intenzivně...zanechalo to ve mně strašně moc...příjezd domů byl větší šok než ta únava, ta je normální, to říkají všichni když přijedou domu, že spí, pak mi to tady přišlo, že je to takový chudý v sociálním a kulturním slova smyslu, že to není tak živý...celkově tam ty lidi umí prožívat, vždycky sem si myslela, že sem spontánní, ale tam mi došlo, že sem strašně upjatá, v Bulharsku to tak vůbec není...“.*

Ludmila (Německo): *„No, bylo to dost těžké se přeorientovat a uvědomit si, že všechno je pryč...Pro mě to nebylo lehké a i když kultura německá a česká se na první pohled moc neliší, je to změna. Jsem doma tři týdny a pořád ještě myslím na to, co se děje tam a někdy si představuji, jak bych tam dál fungovala. Cítím to asi tak, že tam prostě kus mě zůstal...“.*

Dva dobrovolníci hodnotí první dny po příletu pozitivně – užívali si je.

Michaela (Indie): *„Dny po příletu domů byly euforické, nádherné, veselé a svobodné. Cítila jsem velkou úlevu...Po návratu z indické pustiny, kde se nacházelo naše středisko, jsem mohla zase svobodně chodit, kam jsem chtěla a kdy jsem chtěla...Protože jsem před odletem do Indie ukončila školu, otevřelo se přede mnou široké pole možností...Mohla jsem si vybrat zaměstnání, bydlení a to v jakémkoliv městě České republiky...“.*

Ondřej (Indie): *„Domů jsem se těšil, a tak jsem si první dny po příletu užíval – rodinu, přátele, českou přírodu, jídlo, pití...Po návratu jsem měl vlastně pocit, že jsem ani nikde nebyl nebo spíš, že už je to hodně dávno...Vzpomínky jsem měl takové neurčité...všechno se mi to začíná lépe vybavovat až teď – měsíc po návratu...“.*

Tři dobrovolníci hodnotí období po příletu ani právě pozitivně ani přímo negativně, ale spíše s určitým nádechem toho, že bylo toto období také něčím náročné.

Jitka (Německo): *„Bylo těžké opustit to, co tam člověk vyzískal a vybudoval...je zabíračka teď začínat zase jakoby od začátku...“.*

Jiří (Zambie): *„...první dny, člověk ještě žije v ideálech...s odstupem času, jsem začínal vidět víc kriticky krásné ideály, až k určitému naprostému negativismu vůči pomoci a pak se to zas srovnalo do určité reálné míry...“.*

Gabriela (Kongo): *„První dny byly velmi hektické, protože jsem přijela měsíc před Vánoci...to se evropská hektičnost ještě ztrojnásobí...na rozdíl v Africe jsem vánoční shony*

nezažila...bylo i teplo, tak mi ani nepřišlo, že jsou Vánoce...čili strašný shon a já přijela ...potřebovala jsem spát a spát...“.

O určité změně, která nastala, po návratu domů hovoří celkem osm z deseti dobrovolníků. A k jaké změně nejčastěji došlo? Především dobrovolníci hovoří o určité změně pohledu na svět a okolí, na sebe, na problémy, které mají a tak podobně. Dvě dobrovolnice se o změně nezmiňují.

Jitka (Německo): *„Připadá mi, že stojím nějak na vlastních nohách a zjišťuju, že mam před sebou spoustu práce...Hledat si bydlení, práci, věnovat se vztahům, které mým pobytem v Německu ochladly...Problémy, které jsem měla před odjezdem, ty zůstaly, ale možná se změnil určitým způsobem můj postoj k nim...Mám motivaci je nějak aktivně řešit...“.*

Ondřej (Indie): *„Těžko říct, jaké změny v mém životě nastaly...Možná se teď dívám na lidi kolem sebe trochu jinak než dřív...možná jsem víc kritický...a možná si teď život víc užívám a přemýšlím o něm...“.*

Jana (Mexiko): *„Změnilo mě to hodně, spíše hodně vnitřně a taky navenek jsem byla po příjezdu domů mnohem šťastnější a klidnější...ale ta konfrontace s realitou je hrozná...“.*

Jana (Indie): *„Po návratu jsem měla negativní postoj k té společnosti, kde jsem teď...Šla jsem např. po ulici a říkala si – Co tady ty lidi řeší za problémy?...měla sem tendenci všechny kritizovat a vidět okolí negativně...což je trošku blbý...trvalo to asi rok...“.*

Reakce okolí

Dobrovolníci většinou popisují pozitivní přijetí přáteli a rodinou, kteří jim poskytli dobré zázemí po návratu. Někteří však vzápětí popisují následující pocity:

Veronika (Mexiko): „*Cítila jsem se jako, když jsem před odletem vystoupila z českého vlaku...Po návratu jsem ale za ním jenom běžela...Pro lidi tady se nic nezměnilo, ti stále jeli dál...v tom samém vlaku jen s pár novými zážitkami, zkušenostma...já jsem byla jiná, už jsem nevěděla, jak se v takovém vlaku jede a jak hlavně naskočit...takže jsem žila v jiném světě...“.*

Michaela (Indie): „*Rodina mi poskytla výborné zázemí, přátelé byli rádi, že se vidíme...První setkání bylo krásné, ale už na tom druhém bylo znát, že se během mojí nepřítomnosti událo spoustu nových změn, které jsem s nimi neprožila...Tudíž jsem začala pociťovat tíseň...“.*

Jana (Mexiko): „*Okolí se ke mně chovalo moc hezky, byli rádi, že mě vidí, já taky, ale asi ne tak moc jako oni...měla jsem pořád srdce a myšlenky v Mexiku...“.*

Další věc, ve které se dobrovolníci často shodovali byli pocity určitého nepochopení okolím. Ačkoliv se okolí velice zajímalo o jejich dobrovolnou službu a pobyt v cizině, dobrovolníci hovoří o tom, kdy ostatní jejich prožitou zkušenost nemohou nikdy pochopit.

Jiří (Zambie): „*Dobře, každý je zvědavý, jaký to tam je, ale stejně to není schopni vnímat tak, jak to je, protože to nezažil...Takže každý říká, jak to muselo být těžké a jak je tam bída. Ona je a není. A není to ani, že bych chtěl říct, že tam mají jiné bohatství, jako že jsou vděční a tak...prostě takové sladké fráze...Takže málokdo to chápe, o co tam jde...Je jasné, že tam je bída a potřebují pomoci a kdesi cosi, ale neměli by jsme je vnímat jako chudáky, kteří to bez naší pomoci nepřežijí...Spíš je vnímat jako rovnocenné partnery...“.*

Jitka (Německo): „*Spíš se chovali všichni mile a ptali se, jak jsem se měla, čímž mě dostali do rozpaků, protože jsem nevěděla, jak jim to říct...Jak jsem se měla, pochopí jen Lidka, která tam se mnou byla...Vnímám, že jsem „někde jinde“, ale věřím, že to čas spraví...“.*

4.1.9 Zda dobrovolníci doporučují dobrovolnou službu

Otázka:

Doporučil/a byste tuto zkušenost také ostatním (kamarádům, známým)?

Všech deset dobrovolníků se shoduje na tom, že doporučuje dobrovolnou službu. Šest z nich připojuje komu zvláště doporučují a nebo v jaké situaci. Bude nejlépe, podívat se na jejich odpovědi.

Jana (Mexiko): „*Určitě, zvláště některým, kteří se zabývají jen sami sebou a svými problémy a nebo těm, co se pořád za něčím honí“.*

Gabriela (Kongo): „*Určitě, ale každý si to musí rozhodnout sám a ten rok na přípravu je dobrý i pro to, aby zjistil, zda to opravdu chce...“.*

Ondřej (Indie): „*Doporučil bych to těm, kteří mají podmínky pro to, aby mohli odcestovat, a kteří se zajímají o sociální problematiku“.*

Jitka (Německo): „*Asi nikdy neřeknu - bylo to naprosto báječné a rozhodně jed'. Asi spíš, že pro mě to mělo smysl, bylo to náročné, ale stálo to za to a jestli má někdo pocit, že to je jeho cesta, tak ať do toho jde“.*

Jiří (Zambie): „*Ano, jako jakýkoli jiný zážitek...V Bulharsku to bylo velmi lidské, prostoupené přijetím a laskavostí, přičemž devět měsíců je rozsáhlá zkušenost, komplexní...není to chvilková dovolená, ale práce po dobu jednoho roku...žít s lidmi delší dobu, kdy vznikají situace bez obalu...Dobrovolnou službu v Zambii doporučuji také, jako jakýkoli jiný zážitek, přičemž tento je rozsáhlý, trvá jeden rok...práce po dobu jednoho roku, možnost učit...“.*

Veronika (Mexiko): „*Dobrovolnictví bych doporučila, protože jsem prožila krásný rok, na který nikdy nezapomenu, který mi hodně dal...Na druhou stranu, je to takový přechodný bod v životě a jelikož moji kamarádi už pracují a našli, jak se realizovat, tak prostě vím, že jim to nemá smysl nějak doporučovat, každý máme svou cestu...“.*

4.1.10 Přání zopakovat si dobrovolnou službu

Otázka:

Chtěl/a byste si tuto zkušenost sám/sama zopakovat?

Čtyři dobrovolníci z desíti by si dobrovolnou službu již nezopakovali. Z toho dva zmiňují to, že by se ještě chtěli podívat do zahraničí, ale za jiným účelem – pracovní nebo jako turista. Důvod, proč by si nezopakovali dobrovolnou službu uvedli dva dobrovolníci.

Veronika (Mexiko): „*Zopakovat dobrovolnictví? Asi to bude znít divně, ale ne...ano, dlouho po návratu jsem se chtěla vrátit do Mexika a plánovala jsem to...teď bych se tomu nebránila, ale už to neplánuju, ale opakovat něco takového? Ono to ani není možné, rok si nevyděláváte, a to člověka docela zruinuje, platíte si letenku a další...nejde jen o peníze, ale dobrovolnictví je prostě na rok...na dva...Pro mě osobně prodlužování dobrovolnictví znamená, že se člověk bojí vrhnout do života. Jako dobrovolník jste paradoxně v bavlncce, starají se o vás, dávají vám najíst, máte co dělat, nemusíte se starat o*

svou existenci...na druhou stranu je to taky náročné, nevím jestli bych to vydržela delší dobu...“.

Ondřej (Indie): *„Do Indie i do Bulharska bych se rád vrátil jako turista a rád bych se podíval, jak se tamní projekty dále vyvíjejí...Ale dlouhodobým dobrovolníkem v zahraničí bych už být nechtěl...Ted' mám před sebou jiné výzvy“.*

Zbylých šest dobrovolníků by si dobrovolnou službu zopakovalo. Z toho pět dobrovolníků, by si zopakovalo tu samou dobrovolnou službu (pokud by to bylo možné), kterou prošli, případně v některé jiné zemi. Jedna dobrovolnice by si zopakovala dobrovolnou službu, ale chtěla by ji zkusit přes jinou organizaci, nevracela by se na stejné místo.

4.1.11 Doporučení dobrovolníků pro jejich nástupce

Otázka:

Co byste doporučil/a svým kolegům dobrovolníkům, vašim následovníkům?

V této oblasti se odpovědi dobrovolníků hodně lišily, proto uvádím všechny odpovědi z rozhovorů doslovně.

Jitka (Bulharsko): *„Aby nepodcenili ten jazyk (bulharštinu)! Je to hodně důležité. Byli tam se mnou další dva dobrovolníci, těm to tak důležité nepřišlo a myslím si, že to pro ně pak bylo složitější...Nechat se naočkovat proti žloutence apod., ta špína je tam o dost větší...“.*

Jana (Indie): *„Mě se asi nejvíc osvědčila taková otevřenost a pružnost. Myslím si, že velký problémy tam měl člověk s úzkým viděním, se svou představou s jasným očekáváním...“.*

Jiří (Zambie): „V Bulharsku pro aktivně se připravovat na práci ve středisku, na práci s Romy, přijímat všechny bližní jako rovnocenné partnery (nejen naoko, ale i ve smýšlení), Bulhary i Romy, pracovat na sobě pod vedením druhých, být sám co nejlepším vzorem...prostě co nejvíc pracovat na duchovním životě v duchu hesla „Modli se k Bohu a pádluj k břehu“...V Zambii pro aktivně se připravovat na učení a vzdělávání na učilišti...učit se důsledně vyžadovat předem stanovená pravidla...především pak od sebe to vyžadovat...být sám co nejlepším vzorem, přijímat všechny bližní jako rovnocenné partnery...“.

Ludmila (Německo): „Počítat s tím, že tam budou rok bez internetu a že děcka, se kterými budou pracovat jsou psychicky handicapovaná. Je velkou výhodou, když jsou tam dvě nebo dva...To byla velká výhoda!“.

Veronika (Mexiko): „Když už je člověk tam, měl by se snažit prožít ten čas naplno...Já jsem třeba minimálně komunikovala s Čechama, ne že bych nechtěla, ale nebyl čas a já se rozhodla, že teď budu žít tam a pak jim to v ČR vynahradím a tahle volba se mi vyplatila. Když někam jedete, musíte trochu potlačit své češství. Ne vždy je to lehké, ale prostě jste tam a aby jste tam mohli být bez problémů, je potřeba se přizpůsobit a i to se vyplatí...Upusťte od svých představ, svých pravidel, protože ty tam nemusí platit...to však nejde vždy...já mluvím o Mexiku, ale asi bych těžko tolerovala fyzické tresty, které jsou běžné v Africe nebo Indii. Prostě co země, tak to má svá specifika, se kterými se člověk musí srovnávat, a kterým se musí učit“.

Michaela (Indie): „Ať si vezmou sebou na večery hodně knížek“.

Jitka (Německo) vyjmenovala v bodech: „Jezděte pokud možno na všechny přípravné víkendy. Zjistěte si co nejvíc o tom místě, kam pojedete, ať máte aspoň trochu konkrétní představu. Naučte se co nejvíc jazyk té země. Až budete na místě, uče se stále

znovu vylézat ze své ulity, ale najděte si také čas tam zalézt (udělat si čas na sebe, na odpočinek). Méně je někdy více (to je vztaženo na nasazení v dobrovolné službě)! Učte se hledat zdravou hranici v komunikaci s domovem, aby vás na jednu stranu příliš nestrhávala z místa, kde jste a na druhou stranu co nejmíň ochladly vztahy s ČR. Otevřete doširoka oči a využívejte příležitostí, které vám to místo a ti lidé tam nabízí. Ptejte se, zajímejte se, hledejte možnosti, jak co nejlépe sloužit. Najděte si někoho, s kým si budete moct povídat o tom, co zažíváte. „Důvěřuj Hospodinu celým srdcem, na svoji rozumnost nespolehej“ (Bible, kniha Přísloví).

Jana (Mexiko): *„Doporučila bych, aby se nebáli otevřít pro ty lidi tam a aby si užívali každé minuty, protože to je neopakovatelná zkušenost a hlavně, aby ve voluntariátu byli s Bohem...bez něho to nejde“.*

Ondřej (Indie): *„Zájemcům o dobrovolnictví v zahraničí bych chtěl hlavně doporučit projekt Cagliari. Je to moc kvalitní projekt a máte tu základní jistotu, že se nedostanete někam, kde to „hoří“ a v případě problémů na to nezůstanete sami...A hlavně bych zájemcům doporučil, aby do toho šli, protože je to skvělá zkušenost a můžete svou troškou přispět k dobrému dílu“.*

Gabriela (Kongo): *„Aby se nebáli ani toho, že nemají co nabídnout. Důležité je, že tam jsou. To je to, co místní děcka potřebují, že tam jste s nimi. Protože nás potřebují (aspoň v Kongu v Bakanja, kde jsou děti bez rodin). A pokud někam jedou, tak i ten jazyk je důležitý, pokud nejsou nadaní...Například do místa, kde jsem byla já, by se hodily kromě francouzštiny základy svahilštiny, abyste do jazyka rychleji pronikli...“.*

4.1.12 Celkové hodnocení programu Cagliari

Otázky:

Je něco, co se Vám v programu Cagliari nelíbilo?

Je něco, co byste Vy osobně změnil/a?

Na tyto dvě otázky šest dobrovolníků odpovídá negativně, tedy že není nic, co se jim v tomto projektu nelíbilo nebo co by změnili. Jedna dobrovolnice se nezmínila. Dva dobrovolníci mají určité připomínky a doporučení. Podívejme se, čeho se týkají:

Jiří (Zambie): „Řadu věcí člověk ocení až zpětně, řada věcí funguje a je třeba je vylepšovat jen vylepšovat kosmeticky...Třeba z pohledu učiliště více pedagogiky, mít pravidla a důsledně je vyžadovat...Podněcovat dobrovolníky k maximální činnosti v přípravě, zjišťování, zajišťování...Podněcovat ke snaze o rozvíjení duchovního života, neulevovat v náročnosti...“.

Ondřej (Indie): „Možná by se do programu Cagliari dal zařadit nějaký blok, ve kterém by se dobrovolníci naučili, jak učit malé děti základům cizího jazyka a pak taky praktickou první pomoc...“.

Poslední dobrovolnice, o jejímž názoru jsem se nezmínila je v současné době již koordinátorkou programu Cagliari. Její odpověď, týkající se daného tématu, uvedu ve druhé části výzkumu.

4.2 Záznam polostrukturovaného rozhovoru s koordinátorkou programu Cagliero – salesiánského voluntariátu

Rozhovor s koordinátorkou salesiánského voluntariátu Cagliero Mgr. Janou Švecovou byl uskutečněn 13.7.2009 v Praze – Kobyliších, kde má Salesiánská asociace Dona Boska sídlo, tedy v místě jejího zaměstnání. Následuje zhodnocení rozhovoru:

Mgr. Jana Švecová dělá tuto práci již tři roky, s tím, že jejímu nástupu do zaměstnání předcházela roční dobrovolná služba v zahraničí rovněž přes program Cagliero. Na otázku, co ji k této práci přivedlo odpověděla, že jí byla tato práce nabídnuta přímo Salesiánskou asociací Dona Boska. Jak sama říká: „*Vedlo mě k tomu to, že mi tu práci nabídli a pro mě bylo automatický, že jsem to přijala*“.

Následují další otázky a odpovědi již konkrétně v přepisu rozhovoru.

Tázající (T): „*Co obnáší Tvoje práce, tedy práce koordinátora?*“

Koordinátorka (K): „*Jsou to celkem 2 věci...jedna věc je na lidské úrovni – komunikační, druhá věc je spíše administrativní, úřednická.*“

Co se týče té lidské, tam se jedná hlavně o kontakt se zájemci...kontakt s dobrovolníky v přípravě, kontakt s přijímajícími organizacemi, když se domlouvá místo, když se hodnotí dobrovolná služba, kontakt s těmi co jsou teď ve službě a kontakt s těmi co se vrátili. Potom to znamená kontakt s různými místy v Čechách, např. naši lektori, nebo lidé, kteří mají nějakým způsobem udržovat informovanost o tom co se děje, ať už je to třeba na provincii, např. psát články o dobrovolnících atd.

Administrativní rovina znamená zejména zajišťovat, aby byl program akreditován u ministerstva vnitra, což znamená jednou za tři roky změnit akreditaci...Pak se píšou během roku různé žádosti na finanční podporu na MV ČR, pak jsou různé nadace, granty, hodně Evropská dobrovolná služba – od České národní agentury...Takže psaní a zajišťování

grantů, komunikovat s úřadem, s účetní, po ukončení dobrovolné služby napsat závěrečnou zprávu...atd.

T: „*Je ta práce náročná? Jaké jsou požadavky na pracovníka, aby ji mohl vykonávat?*“

K: „*Hlavně trpělivost!!! Mě se na té práci líbí, že je rozmanitá, že to není to, že bych dělala pořád to samé...protože jsem v kontaktu jak s lidma, tak s papírama, tak s úřadama, tak s komunitama, tak se světem...Těžko říct, jestli je náročná...Důležité je, když člověk dělá tu práci se srdcem, s vědomím toho, že to není moje práce, že tohle je moje poslání...Rozdíl je, když to člověk dělá fakt jenom jako práci...jde o ten osobní přístup...osobní zaujetí“.*

T: „*Co je na této práci pozitivní?*“

K: „*Nejpozitivnější na tom je to, že to je pokračování mé předchozí zkušenosti, v tom smyslu, když už já nemůžu tak aspoň vidím jak to prožívají druzí...Je krásné s těmi lidmi být a vidět, co to s nimi dělá, ať už v tom dobrém nebo v tom špatném, jak to oni prožívají...Je to pro mě hodně dobrá zkušenost, v tom, že zjišťuji, že jak já sem ten pobyt prožívala, to není to jediné možné a to jediné správné...že jsou prostě lidé, kteří se vrátí a okamžitě jsou zpátky tady myšlenkově a nemají problém, jsou lidé, kteří si to tam vychutnají, jsou lidé, kteří to tam přetrpí...Krásné je na tom to, že jsem v kontaktu s těmi lidmi, a že prožívám jejich zážitky skrze ně zprostředkovaně...skoro jako kdybych tam byla sama.“*

T: „*Co je na této práci negativní?*“

K: „*Negativní na tom je to, že to právě jsou všechno kontakty na dálku, takže z 90% ta práce znamená sedět v kanceláři, u počítače, u mailů, u Skypu a tak podobně...Radši bych s těmi lidmi byla osobně...víc než jenom na těch víkendech a nebo, když se podepisuje smlouva, ale to nejde...Když jsou v Čechách, jsou na různých místech, když jsou ve světě tak jsou pryč a když se vrátí, tak jsou zase na různých místech, takže my nemáme šanci se potkávat nějak víc.“*

T: „Jaká je spolupráce s dobrovolníky?“

K: „S dobrovolníky? Jak s kým...Těžko se to nějak sumarizuje. S některými je radost spolupracovat...jsou spolehliví, aktivní...Pak jsou lidi, kteří to přijímají tak ledabyle – to je pak náročnější. Občas jsem měla špatnou zkušenost s dobrovolníky, kteří se vrátili z Afriky, ale to bylo jejich povahou...ne Afrikou!“

T: „A jaká je spolupráce s organizacemi, kam je vysíláte?“

K: „Jak kde...perfektní přijetí je např. v Bulharsku. Tam jsou český salesiáni. Dobrovolníci jdou do české komunity, mají tam péči...Je tam salesián, který se s nimi schází každý týden a řeší se věci...Pak jsou země, kdy třeba Indie...když ty si neřekneš, tak se tě kolikrát nikdo nezeptá...zeptají se tě třeba tak akorát na chodbě, ale pak už to neřeší...“

Komunikace jak s kým...např. v Indii je jedna slečna, která to má na starost, s tou je perfektní komunikace,...když něco potřebuji, hned mi napíše, s Mexikem taky dobrá ...v podstatě se všema...myslím taková ta administrativní praktická komunikace. Nevím, jaké by to bylo, když by byl problém...to jsme zatím neměli...to by se muselo řešit přímo s komunitami.“

T: „Jaké jazyky používáte v mezinárodní komunikaci?“

K: „Potřebovala bych angličtinu, španělštinu, italštinu, francouzštinu...Ale stačí italština, francouzštinu, angličtina, příp. němčina...“

T: „Kolik máte přihlášek na dobrovolnictví za rok?“

K: „Liší se to rok od roku. Čtyři roky to stoupalo...loňský, pátý ročník byl trochu slabší, letos ještě nevím...Nejsilnější ročník před dvěma roky bylo kontaktů něco přes 50 (55) lidí. Pak se vyplňuje dotazník, ten vyplnilo asi 30 lidí...Reálně na přípravné víkendy jezdilo asi 20-23 lidí, vyslaných bylo asi 20 lidí...Loni to bylo slabší, kontaktů bylo 45, dotazníků jsme měli 24 a vyslaných bylo letos jenom 10, s tím, že začínali vlani.“

T: „*Jaký je poměr mezi muži a ženami, kteří se hlásí na dobrovolnou službu? Je tam velký rozdíl?*“

K: „*Není to vyvážené, hlásí se spíše holky - poměr tak 70:30.*“

T: „*O které země je největší zájem a o které nejméně?*“

K: „*O Bulharsko není na dlouhodobou službu moc zájem, spíše o tu Afriku, ale na krátkodobou je (je jenom v Bulharsku)...Je to různé...Není to, že by všichni chtěli do Indie, nebo do Afriky...Rozvrství se to...Např. ti, co odjeli do Bulharska chtěli původně někam jinam...byl mezi nimi jenom jeden kluk, co chtěl do Bulharska, tak tam skutečně odjel...“.*

T: „*Děláte po příjezdu nějaké setkání?*“

K: „*Jedno setkání máme povinné. Na víkend přijedou dobrovolníci na hodnocení, je to hodně důležité...Sama jsem si to prošla, bylo to hodně osvobozující. Ačkoliv jsem tam nechtěla jet, jak to člověk ze sebe dostal a hlavně, člověk slyšel jak ostatní, ať byli v Africe, v Mexiku, to prožívali stejně...taky se hádali s komunitou, taky je pak už děcka štváli...Ve spoustě věcech máš pocit, že ti tu konečně někdo rozumí...Jedno setkání je tedy povinné a pak máme každý rok neformální setkávání dobrovolníků s tím, že kdo přijede tak přijede, plus se snažíme být v kontaktu s dobrovolníky, když se na nás obrací média, nebo nějaké farnosti se žádostí o přednášku, článek...nebo zase oni třeba potřebují půjčit knížky apod.“*

T: „*Jak je to s finanční stránkou a s dobrovolníkem?*“

K: „*Ubytování a jídlo na místě hradí organizace, občas hradí i kapesné, občas ne...Dobrovolník si hradí 100% letenku a část přípravy...Pojištění, očkování, atd. se hradí podle toho, jestli máme dost dotací nebo ne. Pokud jich máme dost, hradíme všem všechno, pokud ne hradíme jenom část...Dále dobrovolníci jsou motivováni k tomu, aby hledali potencionální dárce...my jsme ochotní to administrativně zaštitit...Jsou to např. příbuzní, známí. Ti, kteří dobrovolníka opravdu znají a ví, že ty peníze jdou na dobrý účel.“*

T: „*Chystáte nějaké podstatné změny v programu?*“

K: „*Zpřeházeli jsme přípravu, s tím, že bude víc praktičtěji zaměřená. Jeden víkend bude v Teplicích práce s romskými dětmi ve středisku...Je to např. perfektní příprava na Indii...Jinak ten trend, směr, co to má, budeme asi udržovat...Spíše budeme přemýšlet jestli země, kam vysíláme, zůstanou nebo jestli využijeme jiné...Např. teď bude český salesián v Zimbabwe...jestli třeba nenavázat kontakty tam...Jinak zásadní změny se nechystají.*“

T: „*Díky mockrát za věnovaný čas, myslím, že jsem vyčerpala všechny otázky, na které jsem se Tě chtěla zeptat.*“

5. DISKUZE

Při zpracování teoretické části této bakalářské práce jsem se potýkala s nedostatkem literatury. Uvědomuji si, že zvolené téma není příliš obvyklé a mých předchůdců, kteří by podobnou práci napsali, jistě není mnoho. Při zjišťování informací o salesiánech a jejich misiích ve světě jsem byla převážně odkázána na internetové zdroje, případně na různé informační materiály, příručky, brožury a letáky, které vydala Salesiánská asociace Dona Boska či Salesiánská provincie. Jsem si vědoma toho, že by bylo lépe čerpat z nějaké ucelenější publikace. Domnívám se však, že taková dosud nebyla vydána. Snažila jsem se tedy téma zpracovat z pro mě dostupných zdrojů, které byly k dispozici.

Dalším faktem je, že podobných dobrovolnických programů, kdy by dobrovolníci byli vysíláni do zahraničních misí, není mnoho. Jistě je patrné, že typ dobrovolnictví, který se obvykle praktikuje u nás v České republice, není totožný s dobrovolnou službou v zahraničí. Proto bylo také obtížnější nalézt nějaký obdobný výzkum, s kterým bych mohla svůj výzkum srovnat. Nalezla jsem jednu bakalářskou práci s názvem Dobrovolnictví a zahraniční mise z pohledu Cagliari – salesiánského voluntariátu. Autorem této práce je Markéta Hladká z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulty humanitních studií. Výzkum v této bakalářské práci byl kvalitativní, uskutečněn u šesti respondentů - dobrovolníků. V následujících odstavcích se pokusím o určitou komparaci svých výsledků s výsledky výzkumu autorky Hladké.

Komparace výsledků výzkumu s výsledky výzkumu bakalářské práce autorky Markéty Hladké

Pokud se podíváme na první kapitolu, týkající se motivace k dobrovolné službě nacházíme zde mnoho podobného. Autorka **Hladká uvádí:** „Mezi hlavní impulsy k vyjetí do zahraničí na dobrovolnou službu respondenti uváděli, že chtěli zažít něco smysluplného,

užitečného, poznat novou kulturu, mít zkušenost se životem v horších podmínkách a také zažít trochu dobrodružství.“

Ve výsledcích mé práce bylo nejčastější odpovědí respondentů na otázky týkající se motivace k dobrovolné službě touha poznat cizí (exotickou) zemi, zkusit v ní žít a poznat ji (ne jen jako turista). Dobrovolníci na stejné úrovni uváděli také touhu něco ze sebe dát, ne jenom přijímat, pomáhat druhým, dělat něco užitečného a smysluplného. Dalším důvodem pro dobrovolnou službu v zahraničí byla touha získat nové zkušenosti, něco se naučit a něco zažít (touha po dobrodružství), poznat jak probíhají projekty (misie) v zahraničí a podpořit je.

V následujícím odstavci autorka Hladká uvádí, že taktéž dvě dobrovolnice z šesti byly před dobrovolnou službou na studijním pobytu v Německu. I zde nacházíme shodné body. V mém výzkumu, jak je výše uvedeno, bylo pět dobrovolníků z deseti před odjezdem na dobrovolnou službu také na studijním pobytu v zahraničí (v některé z evropských zemí).

V kapitole týkající se dřívějších zkušeností respondentů uvádí autorka Hladká, že polovina z tázaných pomáhala v salesiánských střediscích mládeže, zbylí tři dobrovolníci měli také zkušenost s prací s dětmi a mládeží na různých táborech, akcích apod. V mých výsledcích se také všech deset respondentů shoduje na tom, že zkušenost s prací s dětmi a mládeží měli, z toho čtyři rovněž v některém ze salesiánských středisek mládeže, tři respondenti měli dokonce předchozí zkušenost v salesiánských střediscích mládeže již v zahraničí, ovšem na kratší dobu.

Jaká byla situace na místě? V odstavci pod názvem „Přijetí“ se u autorky Hladké všichni respondenti shodují na tom, že se s novým prostředím rychle sžili. V mém hodnocení se výzkumná otázka poněkud liší, ovšem na přijetí okolím (dětmi, mladými, komunitou) se respondenti vesměs také shodují na více či méně kladném hodnocení.

V části výzkumu „Změny po návratu domů“ autorka Hladká uvádí, že se všech šest respondentů shoduje na tom, že byl návrat do ČR obtížný. Zde je patrný menší rozdíl. V mé části výzkumu se shoduje na velké zátěži při návratu konkrétně pět respondentů, dále tři dobrovolníci hodnotí návrat jako svým způsobem náročný, dva dobrovolníci hodnotí návrat

velice pozitivně. Jistě je rozdíl dán také tím, že v mém výzkumu byl větší počet respondentů. Také ve výzkumu autorky Hladké hovoří dobrovolníci po příjezdu o určité prázdnotě, nepochopení okolím a „jedoucím vlaku“, do kterého již nelze nastoupit.

Přínos dobrovolné služby hodnotí v práci autorky Hladké všichni dobrovolníci kladně, tedy, že každý měl něco, co si z dobrovolné služby odnesl. Rovněž v mých výsledcích se všichni dobrovolníci shodují a každý uvádí alespoň nějaký přínos dobrovolné služby. Doplněním této oblasti je také to, že žádný z respondentů svého dobrovolného pobytu v zahraničí nelitoval, tedy neuvedl, že by to byl ztracený rok, jak v práci mé, tak v práci Markéty Hladké.

Při zpracovávání výzkumu v mé bakalářské práci jsem se potýkala s časovou náročností získávání rozhovorů. Ačkoliv byli dobrovolníci velice ochotni ke spolupráci, jak zmiňuje Disman (2), rozhovor je velice pracná a nákladná technika sběru informací. Výhodou bylo skutečně to, že mi všichni dobrovolníci a taktéž koordinátorka programu Cagliero vyšli velice ochotně vstříc.

Vlastní postřehy autorky a zhodnocení výzkumu

Pokud bych se chtěla vrátit ještě ke kapitole „Výsledky“, chtěla bych upozornit na některé podstatné věci. Jako první je velice důležité brát v potaz to, že je každý dobrovolník jedinečná osobnost, která prožívá různé situace svým osobitým a tedy i jedinečným způsobem. Za druhé si uvědomuji, že má velký vliv na hodnocení dobrovolníků odlišné prostředí (kultura, mentalita), ve kterém byli a odlišný typ zařízení, ve kterém působili. Tedy např. dobrovolník Jiří působil jako učitel na technickém učilišti v Zambii ve městě Chingola, kde cílovou skupinou byli kromě mládeže také dospělí lidé, kteří si doplňovali vzdělání. Oproti tomu např. dobrovolnice Jana (Indie) působila ve městě Bangalore v Indii v jednom ze středisek, které pečuje o děti (chlapce) z ulice ve věku 5-15 let. Nakonec, např. dobrovolnice Jitka (Německo) a Ludmila působily spolu ve stejném zařízení v Bavorsku, které se věnuje pracovní a společenské rehabilitaci mladých lidí s handicapem. Člověk tedy

musí brát v potaz a uvědomit si rozdílnost kultur, mentalitu tamějších obyvatel a odlišnost jednotlivých zařízení salesiánů. To vše se pak odráží na výsledcích výzkumu.

Jako třetí podstatnou věc shledávám, že délka dobrovolné služby má také vliv na hodnocení. Ačkoliv většina respondentů ve výzkumné části byla v zahraničí na dlouhodobé dobrovolné službě, jedna dobrovolnice se účastnila dobrovolné služby krátkodobé (ta je možná pouze v Bulharsku). Během vyhodnocování rozhovorů jsem si uvědomila, že to má také vliv na skutečnou vypovídací hodnotu výzkumu. Pokud bych prováděla podobný výzkum opakovaně, zaměřila bych se více také na tyto podstatné skutečnosti, které mohou kvalitu výzkumu značně ovlivnit v tom negativním i v tom pozitivním slova smyslu.

Domnívám se, že tyto skutečnosti, které jsem si uvědomila při zpracovávání rozhovorů, nemají zásadní vliv na kvalitu výsledků mého výzkumu, je však dobré si je uvědomit a brát je na zřetel.

6. ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem si stanovila dva cíle. Prvním cílem bylo „vypracovat ucelenou brožuru popisující historii a současné působení salesiánů v misiích v jednotlivých světadílech“. Domnívám se, že se mi cíl podařilo splnit, ačkoliv jsem se potýkala s nedostatkem literatury. Informace jsem získávala především z internetových zdrojů. Téma jsem se snažila pro úplnost doplnit charakteristikou salesiánského výchovného stylu a popisem salesiánské dobrovolné služby, na kterou posléze navazuje praktická část práce a která se stává stěžejním tématem mé bakalářské práce.

Druhým cílem této bakalářské práce bylo „zpracovat zkušenosti, připomínky a doporučení náhodně vybraných dobrovolníků, kteří se zúčastnili salesiánských misií ve světě“. Tento cíl se týkal praktické části (výzkumu) bakalářské práce. Ve výzkumu jsem se zaměřila na misie, kam jsou dobrovolníci zasiláni přes dobrovolnický program Cagliari – salesiánský voluntariát, který je akreditován na MVČR a který má pod patronací Salesiánská asociace Dona Boska, o.s. Domnívám se, že se mi i tento cíl podařilo splnit. Z výsledků výzkumu vyšlo najevo, že absolvovaná dobrovolná služba měla jak svá pozitiva, tak i negativa, avšak že žádný z respondentů této zkušenosti nelituje. Dobrovolníci se shodují na tom, že tuto zkušenost doporučují také ostatním. V závěru zaznívá celkové hodnocení programu Cagliari – salesiánského voluntariátu. Z výsledků výzkumu vyplývá, že dobrovolníci hodnotí program Cagliari kladně, dva dobrovolníci přicházejí s určitými návrhy a připomínkami. Pro úplnost je ve druhé části výzkumu uveden přepis rozhovoru s koordinátorkou programu Cagliari, která se v minulosti také zúčastnila dobrovolné služby v zahraničí přes tentýž program.

Vypracovaná bakalářská práce by měla v praxi sloužit jako zpětná vazba pro koordinátory a organizátory salesiánského voluntariátu Cagliari. Dále by měla být informačním materiálem jak budoucím potencionálním dobrovolníkům programu Cagliari, tak absolventům dobrovolné služby téhož programu. V posledku bude práce využitelná také těmi, kteří se jakýmkoliv způsobem o danou problematiku zajímají.

Na základě výsledků z výzkumu jsem nabyla pozitivního dojmu o salesiánské dobrovolné službě, o které jsem předtím měla jen skromné povědomí. Byla bych ráda, kdyby zpracování této bakalářské práce pomohlo v rozhodování těm, kteří o dobrovolné službě v zahraničí uvažují.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Bible. *Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad*. 14. vydání. Praha: Česká biblická společnost, 2005. 287 s. ISBN 80-85810-40-9.
2. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
3. DON BOSCO. *Můj život pro mladé. Vzpomínky zakladatele salesiánů*. 1. vydání. Praha: Portál, 2007. 226 s. ISBN 978-80-7367-247-8.
4. GENERÁLNA RADA SDB. Odbor pre saleziánsku pastoráciu mládeže. *Saleziánska pastorácia mládeže: základná koncepcia*. Prvé vydanie. Bratislava: Don Bosco, 1999. 143 s. Len pre vnútornú potrebu saleziánskej rodiny. ISBN neuvedeno.
5. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. 1. vydání. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2.
6. HLADKÁ, M. *Dobrovolnictví a zahraniční mise z pohledu Cagliari – salesiánského voluntariátu*. Zlín, 2009. 54 s. Bakalářská práce na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí bakalářské práce Ing. Mgr. Leona Hozová.
7. JUDÁK, V. - ČEKOVSÁ, E. *Prehľadné cirkevné dejiny*. 1. vydání. Bratislava: Lúč, 1996. 304 s. ISBN 80-7114-187-9.
8. KMEŤKO, K. *Svetové misie (Katolícka misiologia): svazok I*. Nitra: Spoločnosť Božieho slova na Slovensku, 1941. 468 s. ISBN neuvedeno.
9. NĚMEC, J. *Vybrané kapitoly z dějin evangelizace světa 2.a 3. díl*. 1. vydání. Olomouc: Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Katedra historicko-právní, 1991. 183 s. ISBN neuvedeno.
10. TOŠNER, J. - SOZANSKÁ, O. *Dobrovolníci a práce s nimi v organizacích*. 2. vydání. Praha: Portál, 2006. 152 s. ISBN 80-7367-178-6.

11. VÁŇOVÁ, J. – KAPLÁNEK, M. *Práce v salesiánském duchu. Příručka pro spolupracovníky v salesiánských dílech v ČR*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 2002. 40 s. ISBN neuvedeno.

Internetové zdroje:

12. *ABZ slovník cizích slov* [online]. c2005 – 2006. Radek Kučera & daughter [cit. 2009-06-28]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=obro%E8%ED.

13. *ABZ slovník cizích slov* [online]. c2005 – 2006. Radek Kučera & daughter [cit. 2009-06-28]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=sekularizace.

14. *ABZ slovník cizích slov* [online]. c2005 – 2006. Radek Kučera & daughter [cit. 2009-06-28]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=delegace.

15. *Dům Ignáce Stuchlého SKM o.s. Fryšták* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-11]. Dostupné z: <http://frystak.sdb.cz/frystak-co-delame/>.

16. *Dům Ignáce Stuchlého SKM o.s. Fryšták* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-11]. Dostupné z: <http://frystak.sdb.cz/frystak-orientacni-dny/>.

17. *Portál: knihy a časopisy pro každého* [online]. c2005 – 2009. Portál, s.r.o. [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.portal.cz/onas.htm>.

18. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/strediska-mladeze/>.

19. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/dobrovolnici/>.

20. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/prazdninove-akce/>.

21. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/duchovni-akce/>.

22. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/salesianske-farnosti/>.
23. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/salesiani-a-media/>.
24. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-03]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/salesianske-misie/>.
25. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-03]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/salesiani-ve-skolstvi/>.
26. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-03]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/divadlo/>.
27. *Salesiáni Dona Boska* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-03]. Dostupné z: <http://www.sdb.cz/o-salesianech/>.
28. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: http://www.sdb.org/sdbweb/index.asp?FileCentro=2_9_.htm&Mysez=9&Lingua=2.
29. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: http://www.sdb.org/sdbweb/index.asp?FileCentro=2_22_.asp&Mysez=22&Lingua=2.
30. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=50&FileCentro=2_22_50_.asp.
31. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro=2_22_46_.asp.
32. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z:

<http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 47 .asp>.

33. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: <http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 48 .asp>.

34. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: <http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 49 .asp>.

35. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: <http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 50 .asp>.

36. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: <http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 51 .asp>.

37. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: <http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 52 .asp>.

38. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: <http://www.sdb.org/SDBWEB/index.asp?Lingua=2&MySez=22&MySotSez=46&FileCentro= 2 22 53 .asp>.

39. *Salesians of Don Bosco: Journeying with the young* [online]. Direzione Generale Opere Don Bosco [cit. 2009-07-10]. Dostupné z: http://www.sdb.org/sdbweb/index.asp?FileCentro=2_19.htm&Mysez=19&Lingua=2.
40. *Salesiánská mládež* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-05]. Dostupné z: <http://mladez.sdb.cz/Cagliari-ceska-republika/>.
41. *Salesiánská mládež* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-06]. Dostupné z: <http://mladez.sdb.cz/cagliari-bulharsko/>.
42. *Salesiánská mládež* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-06]. Dostupné z: <http://mladez.sdb.cz/cagliari-indie/>.
43. *Salesiánská mládež* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-08]. Dostupné z: <http://mladez.sdb.cz/cagliari-kongo/>.
44. *Salesiánská mládež* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-08]. Dostupné z: <http://mladez.sdb.cz/cagliari-mexiko/>.
45. *Salesiánská mládež* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-08]. Dostupné z: <http://mladez.sdb.cz/Cagliari-informace/>.
46. *Salesiánské hnutí mládeže: mladí pro mladé* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.shm.cz/>.
47. *Salesiánské hnutí mládeže: mladí pro mladé* [online]. c2009. VIZUS [cit. 2009-07-02]. Dostupné z: <http://www.shm.cz/kluby-shm/>.
48. *Saleziáni Don Bosca. Slovenská Provincia Panny Márie* [online]. [cit. 2009-08-01]. Dostupné z: http://www.misie.sdb.sk/01_aktuality/index1.htm.

Interní materiály občanského sdružení SADBA:

49. Informační materiály Salesiánské asociace Dona Boska: *Don Bosco ve světě. Rozvojová a misijní činnost salesiánů.; Don Bosco v České republice. Salesiáni dnes.; Cagliari: salesiánské misijní dobrovolnictví. Salesiánský voluntariát.*
50. ŠVECOVÁ, J., et al. *Zadarmo jsme dostali, zadarmo dávejme*. Praha: SADBA, 2008. 80 s. ISBN neuvedeno.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Cagliari - salesiánský voluntariát

Dobrovolník

Misie

Salesiáni Dona Boska

9. PŘÍLOHY

Příloha 1: Stručný přehled výdajů potřebných na roční dobrovolnou službu mimo Evropu
(50)

Příloha 2: Plán témat jednotlivých víkendových setkání během přípravného roku na dobrovolnou službu (50)

Příloha 1: Stručný přehled výdajů potřebných na roční dobrovolnou službu mimo Evropu

A. Příprava v ČR

8 přípravných víkendů (strava, ubytování, cestovné, lektorné, jazykový kurz) 10 000 – 20 000,- Kč

B. Cestovní náklady

Letenka 15 000 – 50 000,- Kč

Vízum 2 000 – 30 000,- Kč

Očkování 5 000 – 10 000,- Kč

C. Pojištění

Zákonné zdravotní (hradí stát) 15 000,- Kč

Sociální (důchodové) – nepovinné 30 000,- Kč

Cestovní zdravotní pojištění 15 000,- Kč

Pojištění odpovědnosti za škodu 5 000,- Kč

D. Výkon dobrovolné služby

Ubytování 36 000,- Kč

Stravování 24 000,- Kč

Kapesné 12 000,- Kč

E. Režijní náklady

Kancelář, účetní, atd. 6 000,- Kč

CELKEM 130 000 – 251 000,- Kč

Příloha 2: Plán témat jednotlivých víkendových setkání během přípravného roku na dobrovolnou službu

(Pozn. Témata jednotlivých víkendových setkání mohou být pro konkrétní ročník odlišná)

	Téma setkání	Obsah přípravy
1.	Co chceme?	Svědectví bývalých dobrovolníků, představení dobrovolnických míst, základní informace o programu Cagliero.
2.	Proč?	Rozlišování motivace, metody zvládání obav a stresu, misiologie.
3.	Jak vychovávat jako Don Bosco?	Salesiánský výchovný styl, pedagogika Dona Bosca, komunitní život, výchovně-pastorační komunita.
4.	Jak připravit dobrý program?	Zážitková pedagogika, metody předávání hodnot, teorie hry.
5.	Co (ne)dělat v jiné kultuře?	Interkultura, setkání s hosty – specifické kulturní bloky.
6.	Chvilky zastavení.	Salesiánská spiritualita.
7.	Globální a zdravotní rizika.	Zdravotní rizika, první pomoc, globální a rozvojová výchova.
8.	Poslední předodjezdové rady.	Krizové momenty dobrovolné služby, prezentační setkání pro hosty, slavnostní vyslání.